

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

«ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ»

**ΘΕΜΑ: ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΩΣΤΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ
ΝΑ ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΟΥΝ ΤΟΥΣ ΗΡΩΕΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ
ΣΤΟ ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ**

**1^{ος} ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
Κος ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΓΟΥΛΙΩΤΗΣ**

**2^η ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:
Κα ΤΑΣΟΥΛΑ ΤΣΙΛΙΜΕΝΗ**

**ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ:
ΝΤΑΚΟΥ ΦΑΝΗ
(Α.Μ. 0299090)**

**Δ' ΕΤΟΣ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΈΤΟΣ 2002 – 2003**

ΒΟΛΟΣ 2003

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 1831/1

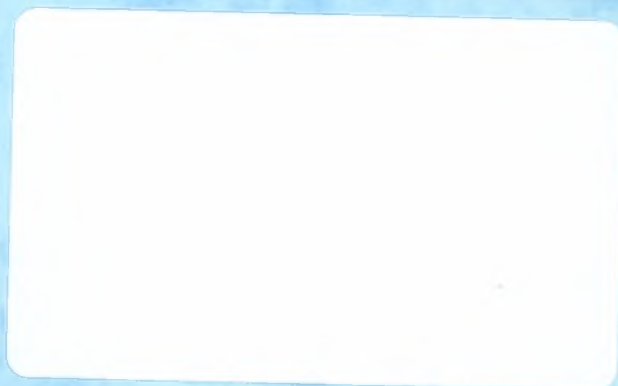
Ημερ. Εισ.: 11-02-2004

Δωρεά:

Ταξιδιωτικός Κωδικός: ΠΤ ΠΠΕ

2003

ΝΤΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000070761

Στους δικούς μου ανθρώπους

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	ΣΕΛ 3
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	« 6
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ.....	« 8
 ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	
Α΄ ΚΕΦΑΛΑΙΟ.....	« 10
 1. ΠΑΡΑΜΥΘΙ.....	
1. 1 Γενικά	« 11
1. 2 Περιεχόμενο και μορφή του παραμυθιού.....	« 12
1. 3 Συμβολή του παραμυθιού στην αγωγή του παιδιού.....	« 14
1. 4 «Η ώρα του παραμυθιού» στο νηπιαγωγείο.....	« 18
 Β΄ ΚΕΦΑΛΑΙΟ.....	
2. ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ.....	« 20
2. 1 Γενικά	« 20
2. 2 Σκοπός και παιδαγωγική σημασία του κουκλοθέατρου.....	« 21
2.3 Το κουκλοθέατρο στο νηπιαγωγείο	« 23
2.4 Το παιδί και η κούκλα.....	« 25
2.5 Το παιδί και ο κουκλοήρωας.....	« 28

2. 6 Κουκλοθέατρο από παιδιά για παιδιά..... ΣΕΛ 29

Γ' ΚΕΦΑΛΑΙΟ..... « 32

3. ΣΧΕΣΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ ΜΕ ΤΟ ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ..... « 33

3. 1 Παραμύθι – κουκλοθέατρο..... « 33

3.2 Τεχνική του παραμυθιού..... « 34

3.3 Στοιχεία μιας καλής αφήγησης..... « 38

3.4 Δραστηριότητες που εφαρμόζονται μετά την αφήγηση..... « 40

3.5 Αναδόμηση του παραμυθιού με κούκλες μέσα από το κουκλοθέατρο..... « 41

3.6 Δραστηριότητες που βοηθούν τη δραματοποίηση του παραμυθιού..... « 42

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ..... « 45

1. ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ..... « 46

Α' ΕΝΟΤΗΤΑ..... « 49

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ..... « 50

A. Εφαρμογή..... « 50

B. Ανάλυση « 51

Γ. Συμπεράσματα..... « 71

Β' ΕΝΟΤΗΤΑ..... « 72

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΗΣΙΑΓΩΓΕΙΟ. « 73

1^η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ..... « 73

α. Ανάγνωση του παραμυθιού «ο λύκος και τα 7 κατσικάκια».....	ΣΕΛ. 73
β. Περιεχόμενο – Εφαρμογή.....	« 74
γ. Συμπεράσματα.....	« 75
2^η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ.....	« 76
α. Κατασκευή κούκλας από τους ήρωες του παραμυθιού «ο λύκος και τα 7 κατσικάκια».....	« 76
β. Περιεχόμενο.....	« 77
γ. Συμπεράσματα.....	« 78
3^η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ.....	« 79
α. Δραματοποίηση των κούκλων – ηρώων του παραμυθιού που κατασκεύασαν τα νήπια στο κουκλοθέατρο.....	« 79
β. Περιεχόμενο – Εφαρμογή.....	« 79
γ. Συμπεράσματα.....	« 80
Γ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	« 81
ΤΕΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	« 82
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	« 86
ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.....	« 88
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	« 89
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	« 92
1. Ερωτηματολόγιο	« 93
2. Φωτογραφικό υλικό	« 96

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η αλήθεια είναι ότι αποφάσισα να αναλάβω την πραγματοποίηση μιας πτυχιακής εργασίας χωρίς πολλή σκέψη. Ωστόσο, παρόλο που πήρα με μεγάλη ευκολία την απόφαση της εργασίας, δυσκολεύτηκα αρκετά σε όλα τα άλλα. Και πρώτα απ' όλα στο θέμα που έπρεπε να επιλέξω. Ωραία, θα έκανα μια εργασία αλλά τι θέμα θα είχε;

Ανάμεσα στις περιπλανήσεις του μυαλού μου και ενώ είχα αγχωθεί αρκετά αφού ο καιρός περνούσε και εγώ δεν είχα καταλήξει ακόμη σε ένα θέμα έτυχε να συμβεί ένα γεγονός που μου κέντρισε το ενδιαφέρον.

Συγκεκριμένα, μέσα στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης που πραγματοποιήσαμε σε νηπιαγωγεία και παιδικούς σταθμούς της πόλης του Βόλου έτυχε μια μέρα να παρακολουθήσω μια δραστηριότητα κουκλοθέατρου που εφάρμοσε κάποια νηπιαγωγός. Τα νήπια καλούνταν να δραματοποιήσουν στο κουκλοθέατρο ένα γνωστό παραμύθι. Ωστόσο οι προσπάθειές τους δεν ήταν επιτυχείς, αφού τα περισσότερα παιδιά δεν μιλούσαν καθόλου όταν βρίσκονταν πίσω από τη σκηνή του κουκλοθέατρου.

Εύλογα, έτσι, προκύπτει σε κάποιον το ερώτημα που με έβαλε σε σκέψεις και εμένα την ίδια. Τι έλκει τα παιδιά ώστε να παίξουν κουκλοθέατρο; Ποιοι είναι οι παράγοντες εκείνοι που συμβάλλουν ώστε τα παιδιά να δραματοποιήσουν μια παράσταση στο κουκλοθέατρο; Και μ' αυτόν τον τρόπο η απορία μιας στιγμής κατέληξε το θέμα της πτυχιακής μου εργασίας.

Έπειτα από συζητήσεις που έγιναν με τον επιβλέποντα καθηγητή της εργασίας μου, τον κύριο Α. Μαγουλιώτη και έπειτα από αρκετές αναγομώσεις του θέματος καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι θα ήταν ενδιαφέρουσα η προοπτική μιας τέτοιου είδους εργασίας, η οποία θα έχει σαν απώτερο στόχο την διεξαγωγή κάποιων συμπερασμάτων σχετικά με τα στοιχεία και τους παράγοντες που έλκουν τα παιδιά ώστε να παίξουν κουκλοθέατρο. Έτσι ξεκίνησε η οργάνωση της.

Αρχικά προέκυψε μια πρώτη λίστα βιβλιογραφίας, η οποία στη συνέχεια εμπλουτίστηκε και επιλέχτηκαν τα σχετικά βιβλία. Έπειτα άρχισε η συγγραφή του θεωρητικού μέρους της εργασίας ενώ παράλληλα γίνονταν προσπάθειες οργάνωσης του πρακτικού –

ερευνητικού μέρους. Έτσι, με αργά και σταθερά βήματα πραγματοποιήθηκε η παρούσα πτυχιακή εργασία.

Ωστόσο, στο σημείο αυτό είναι αδήριτη η ανάγκη μου να ευχαριστήσω κάποια άτομα που συνέβαλαν σημαντικά στην πραγματοποίηση αυτής της εργασίας. Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω ολόψυχα τον κύριο Μαγουλιώτη Απόστολο, λέκτορα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας του παιδαγωγικού τμήματος προσχολικής εκπαίδευσης, υπεύθυνο και επιβλέποντα καθηγητή της εργασίας μου, ο οποίος πίστεψε στις δυνατότητές μου και με την πολύπλευρη πείρα του στάθηκε αρωγός στην προσπάθειά που πραγματοποίησα καθόλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους προκειμένου να αντεπεξέλθω στις υποχρεώσεις μου.

Επίσης την δεύτερη υπεύθυνη καθηγήτρια της εργασίας μου κυρία Τσιλιμένη Τασούλα, λέκτορα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας του παιδαγωγικού τμήματος προσχολικής εκπαίδευσης, η οποία στάθηκε δίπλα μου και με βοήθησε όποτε είχα την ανάγκη της.

Ακόμη, τις αποσπασμένες νηπιαγωγούς κα Παπαγεωργίου Λίτσα και την κυρία Καπνιά Αλίκη, οι οποίες συνέβαλαν στην προσπάθειά μου να βρω νηπιαγωγεία για να πραγματοποιήσω την έρευνά μου καθώς και την αποσπασμένη κα Λαρρυγγάκη Μαρία, για το πλούσιο υλικό που μου παρείχε και την βοήθεια που μου προσέφερε όποτε κατέστη αναγκαίο.

Τέλος, θεωρώ υποχρέωσή μου να ευχαριστήσω με όλη μου την καρδιά τις νηπιαγωγούς των τριών τμημάτων των νηπιαγωγείων για την πολύτιμη συνεργασία τους και την φιλοξενία τους στις αίθουσές που διδάσκουν. Κλείνοντας, θα επιθυμούσα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου που στάθηκε δίπλα μου και μου συμπαραστάθηκε όποτε την είχα ανάγκη.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

‘ Να αγαπάτε την Τέχνη μέσα σας, και όχι τον εαυτό σας μέσα από την Τέχνη ’

(Στανισλάβσκυ)

Αναντίλεκτα ακούγοντας κάποιος τη λέξη «πτυχιακή» αυτούσια τείνει να προκαταβάλει τον εαυτό του για μια πολυσέλιδη εργασία η οποία αναλύει με τρόπο μεθοδικό ένα δυσνόητο θέμα στηριζόμενη πάνω σε δύσκολες ορολογίες και ερμηνείες λέξεων ή φράσεων.

Η εν λόγω πτυχιακή εργασία πραγματοποιήθηκε μέσα στα πλαίσια δύο – φαινομενικά – εύκολων και απλών αντικειμένων, του παραμυθιού και του κουκλοθέατρου. Στην ουσία, όμως, τα δύο προαναφερθέντα αντικείμενα ουδόλως εύκολα και απλά είναι όπως συνηθίζονται να θεωρούνται και να χαρακτηρίζονται από πολλούς, αφού προσπαθούν τόσο το παραμύθι όσο και το κουκλοθέατρο να καλύψουν βασικές ανάγκες του παιδιού, ανάγκες όπως η βιολογική, η ψυχολογική, η ανάγκη για έκφραση, για δημιουργία, για μάθηση... Το παιδί για να μεγαλώσει ομαλά και σωστά, έχει ανάγκη από χαρά, κίνηση, ελευθερία, ψυχαγωγία. Ένα παιδί χωρίς χαρά, μαραζώνει, δεν αναπτύσσεται.

Γι’ αυτό λοιπόν, κρίνεται αναγκαίο να αναφερθεί η σπουδαιότητα της ενασχόλησης των παιδιών με κάθε μορφή Τέχνης. Γιατί είναι αυτές που βοηθούν ολόπλευρα το παιδί και ενεργοποιούν την ψυχή του, τις δεξιότητες, τις γνώσεις και τη φαντασία του. Τα παιδιά της ηλικίας των τριών με πέντε ετών διανύουν την πιο σημαντική περίοδο της ζωής τους. Σύμφωνα με ψυχολόγους και παιδαγωγούς, σ’ αυτήν την ηλικία συντελούνται θεμελιώδεις μεταμορφώσεις στον πνευματικό τους κόσμο.

Έτσι, η παρουσία των τεχνών στο νηπιαγωγείο γεμίζει το περιβάλλον με τέτοια ερεθίσματα που βοηθούν τα παιδιά στην ολόπλευρη ανάπτυξή τους. Τα βοηθούν γλωσσικά, συναισθηματικά και κοινωνικά. Μέσα από τις τέχνες συνειδητοποιούν όλες τις αξίες που έχουν σχέση με την οικογένεια, την κοινωνία, τη φύση, την εργασία, την αγάπη, την ειρήνη και την ομορφιά.

Το κουκλοθέατρο ανήκει στο χώρο της Τέχνης, και τα έργα που παίζονται σ’ αυτό ανήκουν στο χώρο της λογοτεχνίας. Ανταποκρίνονται στις συναισθηματικές ανάγκες του παιδιού, αλλά και

στις ικανότητές του να τα καταλαβαίνει και να τα αφομοιώνει. Απευθύνονται στην παιδική φαντασία, που είναι τόσο γόνιμη στην μικρή ιδιαίτερα ηλικία και δανείζονται πολλά στοιχεία από τον φανταστικό κόσμο.

Τα παιδικά βιβλία και τα κουκλοθεατρικά έργα είναι κυρίως παραμύθια, κατάλληλα να ψυχαγωγούν αλλά και να διαπαιδαγωγούν τα σημερινά, δύσκολα, πανέξυπνα και τόσο απαιτητικά παιδιά. Να βοηθούν την πνευματική, αισθητική και συναισθηματική ανάπτυξη και καλλιέργεια του παιδιού, για να διαπλάσσει σωστά την προσωπικότητά του και να προσαρμοστεί ομαλά στο κοινωνικό σύνολο.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Α' ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1.ΠΑΡΑΜΥΘΙ

*‘Κόκκινη κλωστή δεμένη, στην ανέμη τυλιγμένη,
δώσ’ της κλότσο να γυρίσει, παραμύθι ν’ αρχινήσει...’*

1. 1 Γενικά

Το πιο αντιπροσωπευτικό από τα είδη της λαϊκής παράδοσης, το παραμύθι είναι από τους πιο άμεσους και δόκιμους τρόπους για τη διατήρηση του πολιτισμού και της γλώσσας ενός έθνους στους αιώνες, είναι το νήμα που δένει τις γενιές μεταξύ τους. Η δύναμη του παραδοσιακού λόγου σε συνδυασμό με τη διαχρονικότητα των θεμάτων και νοημάτων που διαπραγματεύονται τα παραμύθια τα κάνουν ελκυστικά και αγαπητά σε άτομα κάθε ηλικίας. Το επίπεδο της κατανόησης και η ένταση των συναισθημάτων μπορεί να διαφέρουν από ηλικία σε ηλικία, το σίγουρο πάντως είναι ότι κάθε ηλικία αποκομίζει πλεονεκτήματα και αντλεί ευχαρίστηση από το παραμύθι.

Όπως αναφέρουν οι Παπανικολάου – Τσιλιμένη, μερικοί ειδικοί δίνουν τις εξής περιγραφές για την έννοια «παραμύθι».

Ο Δ.Σ. Λουκάτος λέει: «Παραμύθι είναι η λαϊκή διήγηση που μοιάζει με μεγάλο περιπετειακό μύθο ή έχει συντεθεί από περισσότερους πυρήνες άνθρωπο – μεταφυσικών μύθων, που είναι γνωστοί σε περισσότερους λαούς».

Ο S. Thomon αναφέρει ότι το παραμύθι είναι μια διήγηση με καθορισμένο μήκος, όπου επεισόδια και μοτίβα διαδέχονται το ένα το άλλο.

Ο Bolte και ο Polivka, οι περίφημοι σχολιαστές των παραμυθιών των αδερφών Grimm, σημειώνουν: « Με τη λέξη παραμύθι εννοούμε μια διήγηση δημιουργημένη με ποιητική φαντασία, παρμένη ιδιαίτερα από τον κόσμο του μαγικού, μια ιστορία του θαύματος, που δεν εξαρτάται από τους όρους της πραγματικής ζωής και την ακούνε με ευχαρίστηση μεγάλοι και μικροί, έστω και αν δεν την θεωρούν πιστευτή».

Τέλος, ο Αντ. Δελώνης αναζητά την άκρη του κουβαριού που λέγεται παραμύθι, στην αρχαιότητα. «Δεν είναι δυνατό να φανταστούμε τη

μάννα – την πρώτη μάννα – να μην κοιμίζει το παιδί της με μια διήγηση η οποία να καθησυχάζει, να παρηγορεί το παιδί για τυχόν φόβους του...»

Είναι γνωστό ότι τα παραμύθια προορίζονταν αρχικά για να ανακουφίσουν και να ψυχαγωγήσουν τους μεγάλους. Πού αργότερα το παραμύθι αποτέλεσε αντικείμενο που απευθυνόταν μόνο στα παιδιά και ακόμα αργότερα γράφτηκαν παραμύθια μόνο για μικρά παιδιά.

Ιδιαίτερα, λοιπόν, το παραμύθι είναι σπουδαίο εντύπωμα της παιδικής ηλικίας. Ακόμα και στις μέρες μας, στην εποχή της τεχνοκρατίας και των computer, το παραμύθι συνεχίζει να μαγεύει και να κρατά τα σκήπτρα της παιδικής λογοτεχνίας. Αυτό οφείλεται ίσως στο γεγονός ότι τα παιδιά σ' όλες τις εποχές είναι παιδιά. Νιώθουν τον κόσμο γύρω τους να κινείται ανάμεσα στο φανταστικό και το πραγματικό, όπως ακριβώς συμβαίνει στον κόσμο του παραμυθιού. Η φαντασία των μικρών παιδιών βρίσκεται στο ζενίθ της. Ο ανιμισμός και ο εγωκεντρισμός είναι τόσο έντονος που για το μικρό παιδί τα πάντα έχουν ψυχή. Ζώα, πουλιά, παιχνίδια, αντικείμενα, όλα μπορούν να μιλούν όπως τα παιδιά. Έχουν τις ίδιες ανάγκες, επιθυμίες, δυνατότητες. Και έτσι διατηρείται, κατά κάποιο τρόπο το, το μυθικό στοιχείο του λαϊκού παραμυθιού και έχουμε ένα «συγκερασμό της πραγματικότητας και της φαντασίας».

Ο κόσμος, ο φανταστικός και μαγικός κόσμος του παραμυθιού είναι ο δρόμος που θα οδηγήσει το παιδί στην αντιμετώπιση και κατανόηση της σκληρής πραγματικότητας.¹

1. 2 Περιεχόμενο και μορφή του παραμυθιού

Είναι γεγονός ότι το παιδί ενδιαφέρεται περισσότερο για το περιεχόμενο του παραμυθιού, παρά για τη μορφή. Η πείρα της νηπιαγωγού, αλλά και τα ίδια τα παιδιά, θα βοηθήσουν τη νηπιαγωγό να βρει το κατάλληλο παραμύθι για την κάθε περίπτωση, το παραμύθι που ταιριάζει στην πνευματική ωριμότητα, την ψυχοσύνθεση, τα ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες του παιδιού. Για να επιλέξει η νηπιαγωγός, επομένως, το κατάλληλο παραμύθι γνωρίζει την προσωπικότητα του παιδιού. Ο πυρήνας του μύθου και του παραμυθιού

είναι κάποια αλήθεια της φυσικής ή ηθικής πραγματικότητας, αλλά ενώ ο μύθος στηρίζεται σε μια μακρά παράδοση, το παραμύθι είναι έκφραση της πραγματικότητας, που έχει τη ρίζα της στη μαγική αντίληψη του κόσμου, που ταιριάζει στην ηλικία των παιδιών του νηπιαγωγείου. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο ονομάζεται η νηπιακή ηλικία και ηλικία του παραμυθιού.

Περιεχόμενο

Κατά τη Γιαλουράκη την ποιότητα στο περιεχόμενο του παραμυθιού εκφράζει η ζωντάνια και η αλήθεια του. Αν και πρόκειται για φανταστική ιστορία, ωστόσο οι ήρωες του κινούνται και ζουν σαν ανθρώπινα όντα, σαν τύποι της καθημερινής ζωής. Οι περιπέτειες των ηρώων του παραμυθιού είναι ίσως ασυνήθιστες, περίεργες, αλλά τα συναισθήματά τους είναι ανθρώπινα.

Το περιεχόμενο του παραμυθιού:

- ❖ Είναι ηθικό. Αμείβεται η αρετή, τιμωρείται η κακία και υποβοηθάει για μια ηρωική στάση απέναντι στις δυσχέρειες της ζωής.
- ❖ Δεν είναι καταθλιπτικό, ούτε τρομακτικό, για να μη διεγείρεται σε πολύ μεγάλο βαθμό η φαντασία του παιδιού, αλλά είναι πάντοτε χαρούμενο και αισιόδοξο και δεν περιλαμβάνει στοιχεία που δεν εμπίπτουν στην ψυχική και πνευματική ατμόσφαιρά του.
- ❖ Είναι ποικίλο και το ήθος των ηρώων του να είναι ανάλογο με τα πρότυπα που θέλουμε να ακολουθήσουν τα παιδιά. Η ποιότητα του κόσμου που κλείνει μέσα του, όπως φαίνεται στις πράξεις, στις σχέσεις των ηρώων του και στις ανθρώπινες σχέσεις που περιγράφει.
- ❖ Είναι απλό, αλλά η απλότητά του να είναι πειστική κι όχι εξεζητημένη. Γιατί το απλό είναι και το αληθινό.

Μορφή

Η Γιαλουράκη επίσης τονίζει ότι η πλοκή του παραμυθιού είναι τέτοια ώστε να διεγείρει το παιδικό ενδιαφέρον αλλά και να προκαλεί ερεθισμό για την περαιτέρω εξέλιξη. Το παραμύθι, σαν έκφραση της μαγικής αντίληψης του κόσμου, δεν γνωρίζει τη διάκριση μεταξύ φυσικής και μεταφυσικής πραγματικότητας, γι' αυτό οι μεταμορφώσεις και οι θαυματουργικές επεμβάσεις είναι συνηθισμένα φαινόμενα. Ο κόσμος του παραμυθιού δεν θεωρείται παράλογος αλλά προλογικός.

Την ποιότητα στη μορφή του παραμυθιού την εκφράζει το καλό γράψιμο κι η γλώσσα, που είναι τα κυριότερα χαρακτηριστικά του, και που έχουν πάντα μεγάλη επίδραση στο παιδί. Από τη διήγηση του παραμυθιού το παιδί μαθαίνει να εκφράζεται και να σκέφτεται. Ο μεγάλος καλολογισμός είναι στοιχείο αρνητικό, όπως η ονομασία των πραγμάτων με υποκοριστικά: παιδάκι, αυτοκινητάκι, κουκλίτσα. Τα παιδιά πρέπει να αντιλαμβάνονται τον κόσμο γύρω τους στην πραγματική του διάσταση. Το ύφος του να είναι αφηγηματικό και ο διάλογος ζωντανός κι αληθινός, γερό, στρωτό γράψιμο, πλούσιο λεξιλόγιο, όμορφες, πρωτότυπες συχνά λέξεις, ηχοποιημένες.⁴

1.3 Συμβολή του παραμυθιού στην αγωγή του παιδιού

Είναι αλήθεια ότι η έκφραση «μια φορά κι έναν καιρό...» έχει για το παιδί μια μαγική δύναμη. Κι αυτό γιατί ένας κόσμος ολόκληρος αναδύεται από τα παραμύθια. Σκοπός αυτού του κόσμου είναι να τέρψει, να διεγείρει τη φαντασία και να εισαγάγει τα παιδιά στην πραγματικότητα από ένα μυθικό δρόμο. Λειτουργεί σαν αντίδοτο στην εξωτερική πίεση που ασκείται στο παιδί από την τεχνολογική εποχή μας.

Με το παραμύθι αναπτύσσεται η φαντασία και η κριτική του ικανότητα. Το παιδί ευαισθητοποιείται απέναντι στο ωραίο, επικοινωνεί με τους άλλους ανθρώπους, κοινωνικοποιείται. Και εκτός από την αισθητική απόλαυση, που πρέπει να είναι ο πρωταρχικός σκοπός του παραμυθιού, το παραμύθι χρησιμοποιείται στο νηπιαγωγείο και για την γλωσσική καλλιέργεια των παιδιών.

Η γλώσσα στα παιδιά αυτής της ηλικίας βρίσκεται σε εξέλιξη. Ο λόγος τους είναι περιγραφικός, με μικρές ελλείψεις νοηματικά προτάσεις. Ο Τρόμσκι ισχυρίζεται ότι «το παιδί συμπεριφέρεται σαν να εφευρίσκει τη γλώσσα του τη στιγμή που εκφράζεται ή σαν να την ανακαλύπτει ξανά τη στιγμή που την ακούει γύρω του». Η καλλιέργεια της γλώσσας έχει σαν αποτέλεσμα να διεγείρει και να δυναμώνει τη σκέψη του παιδιού.²

Πόσο, όμως, μπορεί να επωφεληθεί το μικρό παιδί από το παραμύθι και συγκεκριμένα πόσο μπορεί να συνεισφέρει το παραμύθι στην ανάπτυξη του λόγου και της πολυπολιτισμικής συνείδησης των παιδιών;

Η επαφή του μικρού παιδιού με το παραμύθι, όπως και με κάθε άλλο λογοτεχνικό είδος, παίζει, όπως ήδη αναφέρθηκε, πολύ σημαντικό ρόλο στη γλωσσική αλλά και στη γνωστική ανάπτυξή του. Σύμφωνα με το Smith (1988) η γνώση που αποθηκεύει ο άνθρωπος στο μυαλό του και δημιουργεί και δημιουργεί σιγά σιγά την κοσμοθεωρία του εγκαθίσταται κυρίως με τη μορφή ιστοριών, εφόσον τις ιστορίες μπορεί κανείς να τις θυμηθεί πολύ πιο εύκολα απ' ότι τα ασύνδετα γεγονότα.

Τα παραμύθια δημιουργούν μια οικεία, ζεστή ατμόσφαιρα και προσφέρονται ως αφετηρία για να αναπτύξουν τα παιδιά αφηρημένη σκέψη και ανάλογους τρόπους έκφρασης. Επιπλέον, το παραμύθι είναι η γέφυρα που ενώνει το μικρό παιδί τόσο με το παρελθόν και την ιστορία όσο και με τα καθημερινά βιώματα του παρόντος. Δίκαια ο Ίων Δραγούμης παροτρύνει: «Πήγαινε στα δημοτικά τραγούδια, στη δημοτική τέχνη και στη χωριάτικη και τη λαϊκή ζωή για να βρεις τη γλώσσα σου και την ψυχή σου και μ' αυτά τα εφόδια, αν έχεις ορμή μέσα σου και φύσημα, θα πλάσεις ό,τι θέλεις, παράδοση και πολιτισμό και αλήθεια και φιλοσοφία».

Το παραμύθι λοιπόν αποτελεί ένα δυνατό εργαλείο στα χέρια του/ της εκπαιδευτικού που αποφασίζει να το ενσωματώσει στο αναλυτικό του/ της πρόγραμμα.

Συγκεκριμένα, τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από την ανάγνωση ή διήγηση παραμυθιών δε διαφέρουν από τα πλεονεκτήματα που εξασφαλίζει η επαφή με κάθε λογοτεχνικό είδος αρχής γενομένης από την αισθητική ευχαρίστηση. Είναι γεγονός ότι η γοητεία της έντεχνης γλώσσας και των εικόνων στην περίπτωση των εικογραφημένων

βιβλίων προσελκύει το μικρό παιδί και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για να προχωρήσει σε άλλα επίπεδα εκτίμησης και κατανόησης της ιστορίας.

Στη συνέχεια σημειώνεται η διεύρυνση της φαντασίας και της κριτικής σκέψης. Μέσα από τους ήρωες των βιβλίων, το παιδί αποκτάει εμπειρία του κόσμου, μαθαίνει να συσχετίζει ανθρώπους και καταστάσεις του σήμερα με το χθες, ζει περιπέτειες φανταστικές, παραδειγματίζεται από τους τρόπους που επινοούν οι ήρωες για να λύνουν τα προβλήματά τους, μαθαίνει από τα λάθη του και έτσι αναπτύσσει τη φαντασία του και την κριτική σκέψη.

Ένα άλλο από τα πλεονεκτήματα του παραμυθιού είναι η αναζήτηση ταυτότητας. Το παιδί ταυτίζεται με τους χαρακτήρες, ζει τις εμπειρίες και τις περιπέτειές τους, τις συγκρίνει με προσωπικές του εμπειρίες και περιπέτειες, όμως με μια σημαντική διαφορά. Ζει τα πάντα από μια απόσταση ασφαλείας, γιατί ξέρει ότι δεν υπάρχει περίπτωση να υποστεί τις συνέπειες. Οι ιστορίες των παραμυθιών ασχολούνται με καθημερινά συναισθήματα, όπως ο θυμός, ο φόβος, η απογοήτευση, και έτσι δίνουν ευκαιρία στο παιδί να αντιμετωπίζει τα προσωπικά του συναισθήματα με έναν απόλυτα φυσικό, μη απειλητικό τρόπο.

Τα παραμύθια ακόμη, προσφέρουν ευχέρεια στην κατανόηση του νοήματος. Οι ιστορίες διευκολύνουν ακόμη και τα παιδιά που δεν έχουν εξοικείωση να δουν το διάβασμα σαν μια λογική διαδικασία εφόσον ο σκοπός είναι να καταλάβουν το νόημα. Οι λέξεις αποκτούν νόημα από τα συμφραζόμενα και είναι πιο εύκολο να φωτογραφηθούν στη μνήμη. Επιπλέον, εφόσον το παιδί παρακινείται από το ενδιαφέρον για την ιστορία, βλέπει το διάβασμα με θετικό τρόπο, ως μέσο για να αντλήσει ευχαρίστηση και όχι ως μια δεξιότητα που επιβάλλεται να αποκτήσει για να πετύχει στο σχολείο.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί για άλλη μια φορά η ενίσχυση της γλωσσικής, γνωστικής, ηθικής και κοινωνικής ανάπτυξης του παιδιού. Η δημιουργική και η μεταφορική γλώσσα της λογοτεχνίας με τους πολύπλοκους συντακτικούς τύπους, τις εικόνες και καλολογικά στοιχεία φαίνεται ότι όχι μόνο δε δυσκολεύει αλλά αντίθετα υποβοηθά την κατανόηση του νοήματος. Τα παιδιά που έρχονται σε επαφή με καλή λογοτεχνία από τις μικρές ηλικίες αποκτούν βαθιά γνώση της γλώσσας και πλούσιο λεξιλόγιο. Επιπλέον οι ιστορίες είναι πηγή

πληροφοριών, προσφέρουν πλούτο γνώσης αλλά και μοντέλα συμπεριφοράς, ηθικά και κοινωνικά πρότυπα.³

Στα περισσότερα παραμύθια κεντρικό θέμα είναι η τιμωρία του κακού και η αμοιβή του καλού, ένας αγώνας μεταξύ του κακού και του καλού, στον οποίο θριαμβεύει πάντοτε το πνεύμα του καλού. Ο αγαθός, ο τίμιος, ο ήρωας κατατροπώνει το κακό πνεύμα, το δράκο, το μάγο, την κακή γυναίκα. Η δύναμη της καλοσύνης είναι τεράστια μέσα στο παραμύθι. Στους ήρωες του παραμυθιού βρίσκονται τα προτερήματα και ελαττώματα του ανθρώπου σ' όλη τους την κλίμακα, από την αδυναμία και τη δειλία ως την ανδρεία, από την κακία και το φθόνο ως τη μεγαλοψυχία και την αγάπη, από την αδικία ως την τιμιότητα. Διακρίνεται η ύπαρξη μιας κοινωνίας που διέπεται κι αυτή από νόμους και κανόνες. Η δικαιοσύνη απονέμεται από τον άρχοντα, οι άνδρες είναι πιο θαρραλέοι απ' τις γυναίκες.

Αλλά εύλογα γεννάται το ερώτημα αν πραγματικά το παραμύθι μορφώνει και ποια είναι τα παραμύθια εκείνα που πρέπει να ακούν, ή να διαβάζουν αργότερα τα παιδιά, και ποια θέση πρέπει να παίρνει το εξωλογικό στοιχείο στην αγωγή. Ερωτήματα που προβάλλονται από γονείς και δασκάλους, που δεν έχουν όμως εύκολη απάντηση.

Τα παιδιά δείχνουν ενθουσιασμό για τα παραμύθια, θέλουν να τους διαβάζουν και να τους διηγούνται πολλά. Όταν όμως τα παιδιά κορεστούν από το γόητρο του εξωλογικού και της μαγείας και προχωρήσουν στην ηλικία, θα ζητήσουν ένα άλλο είδος παραμυθιού. Όσο περισσότερο αναπτυγμένο, πνευματικά, είναι το παιδί, τόσο λιγότερο μαγεύεται απ' το εξωπραγματικό παραμύθι και ζητάει ιστορίες με ήρωες πραγματικούς ανθρώπους. Στα παιδιά αυτά η επίδραση πολλών εξωπραγματικών παραμυθιών δεν είναι επικίνδυνη, στα ευαίσθητα όμως και ανώριμα παιδιά, ο δράκος, οι μάγισσες, τα θαύματα, μπορεί να τους δημιουργήσουν φόβους, προλήψεις και στενοχώρια, γι' αυτό θα πρέπει στην περίπτωση αυτή να είναι κάποιος επιφυλακτικός και προσεκτικός κατά την εκλογή του. Ωστόσο, τα παραμύθια δεν μπορούν να περιοριστούν γιατί μ' αυτά πλουτίζεται η φαντασία και εξοικειώνονται τα παιδιά με την παράδοση.⁵

1. 4 «Η ώρα του παραμυθιού» στο νηπιαγωγείο

Μια από τις πιο αγαπημένες δραστηριότητες των παιδιών στο νηπιαγωγείο είναι το παραμύθι ή όπως χαρακτηριστικά αποκαλούν τα νήπια « η ώρα του παραμυθιού». Δημιουργεί την ατμόσφαιρα στην οποία γεννιέται κάθε είδος από αισθήματα: ευχαρίστηση, χαρά, τρυφερότητα, φόβος. Μόλις τα παιδιά αντιληφθούν ότι η νηπιαγωγός ετοιμάζεται να τους διηγηθεί κάποιο παραμύθι, αμέσως συγκεντρώνονται ήσυχα ήσυχα στο καθιερωμένο μέρος, το ένα πλάι στο άλλο, και με μάτια γεμάτα αναμονή και χαρά περιμένουν. Καμιά προτροπή, καμιά ιδιαίτερη μέθοδο δεν είναι απαραίτητο να χρησιμοποιήσει η νηπιαγωγός για να συγκεντρώσει και να τα κρατήσει κοντά της. Η φράση μόνο «ώρα για παραμύθι» είναι αρκετή. Και ίσως η μοναδική δραστηριότητα στην οποία αυθόρμητα συμμετέχουν όλα τα παιδιά της τάξης. Την ώρα του παραμυθιού ακόμα και το πιο αγαπημένο παιχνίδι εγκαταλείπεται και παραγκωνίζεται.⁶

Η ώρα του παραμυθιού είναι μια στιγμή προνομιούχος όχι μόνο για το παιδί αλλά και τη νηπιαγωγό, ή οποία προσπαθεί να συγκινήσει τα παιδιά και να τα «γοητεύσει», να τους δώσει μια ατμόσφαιρα χαράς και ονείρου. Το παραμύθι μπορεί να ειπωθεί οποιαδήποτε στιγμή της ημέρας όταν τα παιδιά είναι εξημμένα, αποτελεί ένα μέσο για να τα καλμάρει. Ωστόσο, στο τέλος της ημέρας, κατά την ώρα που τα παιδιά αρχίζουν να είναι κουρασμένα το παραμύθι συμβάλλει στη χαλάρωση.

Για να διηγηθεί κανείς μια ιστορία είναι απαραίτητο να βρει την κατάλληλη στιγμή. Η νηπιαγωγός γνωρίζει το κείμενο, το προσαρμόζει στο επίπεδο των παιδιών και δεν το διαβάξει (με εξαίρεση τις περιπτώσεις που θέλει να δώσει κανείς για το ύφος του βιβλίου). Διηγείται όμορφα, ποικίλλει τον τόνο της φωνής της και με επιδεξιότητα κάνει τα πρόσωπα να κινούνται και να μιλούν. Είναι ανάγκη η πράξη να εξελίσσεται κάτω από τα έκθαμβα μάτια των παιδιών. Και τότε ακούγεται μια φωνή «α! τον πονηρό το λύκο!» ή «πόσο είναι κακός!». Η νηπιαγωγός συνεχίζει τη διήγησή της, ευτυχισμένη να βλέπει το μικρό της κόσμο να παρακολουθεί τόσο έντονα.

Β' ΚΕΦΑΛΑΙΟ

2. ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ

‘Δεν ξέρουμε που ακριβώς γεννήθηκε η κούκλα. Πιστεύουμε πως έχει την αρχή της σε μια σκιά που χόρευε στον τοίχο μιας σπηλιάς, σκιά, που η γεμάτη μυστήριο εμφάνισή της, παρουσιαζόταν συχνά’

(Marcel Temporal)

2. 1 Γενικά

Κουκλοθέατρο ονομάζεται κάθε θέαμα, όπου ο ρόλος των προσώπων του δράματος αποδίδεται από ένα αντικείμενο που ζωντανεύει καθώς μια ικανή τεχνική του το επιτρέπει, αποκλείοντας κάθε άλλη χρησιμοποίηση του αντικειμένου που είναι επόμενο να έχει πολλούς συμβολισμούς και συμβολικές αξίες.

Το κουκλοθέατρο είναι μια μορφή θεατρικής τέχνης, ένα είδος θεάτρου στο οποίο δρουν κούκλες τις οποίες ζωντανεύουν άνθρωποι, κρυμμένοι τις περισσότερες φορές από τους θεατές. Μερικές φορές στο κουκλοθέατρο αντί για κούκλα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ένα αντικείμενο, το οποίο μπορεί να ζωντανέψει ο παίκτης με ανάλογες κινήσεις και ανάλογη φωνή. Δίνει, λοιπόν, τη δυνατότητα να παρουσιάσει και να ζωντανέψει κάποιος πρόσωπα και καταστάσεις που δε διαδραματίζονται στα άλλα είδη θεάτρου. Το ζωντάνεμα της κούκλας, η μετατροπή της από άψυχο και ακίνητο αντικείμενο σε ζωντανό, στα μάτια του θεατή φαίνεται σαν θαύμα, κι αυτό είναι που κάνει το κουκλοθέατρο να ξεχωρίζει ανάμεσα στα άλλα είδη θεάματος. Για όλους τους θεατές είναι το ίδιο, άσχετα αν είναι ενήλικες ή παιδιά.⁷

Αξίζει ακόμη να σημειωθεί ότι το κουκλοθέατρο έχει το ξεχωριστό και σπάνιο προσόν να αρκείται σε πολύ φθηνά και πρόχειρα μέσα. Γι’ αυτό είναι δυνατό να σταθεί όπου υπάρχουν παιδάκια και ενήλικες που τα αγαπούν και τα καταλαβαίνουν. Οι μητέρες στο σπίτι, οι δάσκαλοι στο σχολείο, οι αρχηγοί στις κατασκηνώσεις με λίγα ξύλα και χαρτόνια, με λίγη κόλλα και κουρέλια χρωματιστά, με εφημερίδες και χαρτιά που δεν χρειάζονται, μπορούν να στήσουν μια κουκλοθεατρική σκηνή και να φτιάξουν τις κούκλες.

2. 1 Σκοπός και παιδαγωγική σημασία του κουκλοθέατρου

Το κουκλοθέατρο αποτελεί, σήμερα, ένα εκφραστικό μέσο ποικιλόμορφο και έχει για σκοπό του την ανάπτυξη της εκφραστικής ικανότητας του παιδιού και την ψυχαγωγία του. Το κουκλοθέατρο, όμως, προσφέρει και ευκαιρίες στο παιδί για την ανάπτυξη των ιχνογραφικών και χειροτεχνικών ικανοτήτων του, την καλλιέργεια της φαντασίας και την ανάπτυξη της κοινωνικότητας του. Η συνεργασία του παιδιού με τα άλλα παιδιά του νηπιαγωγείου, για την οργάνωση και το παίξιμο ενός έργου, δίνει ευκαιρία στο παιδί για την ανάπτυξη των κοινωνικών συναισθημάτων του.

Το κουκλοθέατρο είναι ένα μέσο ψυχαγωγίας που ανταποκρίνεται στην ψυχή του παιδιού και μας αποκαλύπτει την προσωπικότητά του. Δίνει χαρά, καλλιεργεί τη φαντασία του, το συναισθηματικό του κόσμο, το χαρακτήρα του και συμβάλλει στην ψυχική του υγεία. Η ζωντανεμένη κούκλα παρασύρει το παιδί σε κόσμους φανταστικούς, σε πλάσματα παραμυθένια, που μαγεύουν το παιδί και γεμίζουν αγαλλίαση την ψυχή του.

Η κούκλα στην παιδική φαντασία με τις ρυθμικές κινήσεις της και τον αργό διάλογο, που επιτρέπει και στα πιο μικρά να παρακολουθήσουν άνετα την εξέλιξη του μύθου και να την συμπληρώσουν, είναι ένα «όν υπαρκτό». Ο κουκκλίστικος αυτός κόσμος με τον αρμονικό του σκηνικό διάκοσμο και τη μουσική, δημιουργεί μια υποβλητική και κατάλληλη ατμόσφαιρα για να χαρεί το παιδί, με άνεση, όσα βλέπει και ακούει.⁸

Με το κουκλοθέατρο τα νήπια, βοηθιούνται να καλλιεργήσουν τον προφορικό λόγο, να οργανώσουν τη σκέψη τους, να αναπτύξουν τη φαντασία τους, τη δημιουργικότητά τους και την κοινωνικότητά τους.

Αρχικά, λοιπόν, το κουκλοθέατρο ευνοεί την ανάπτυξη της γλωσσικής έκφρασης του παιδιού της προσχολικής ηλικίας. Το λεξιλόγιο του πλουτίζεται, προσδιορίζεται. Τα αντικείμενα που εμφανίζονται στη σκηνή κατά τη διάρκεια μιας απλής πράξης αξιοποιούνται, εντυπώνονται στη μνήμη του παιδιού με το όνομά τους.

Λαμβάνοντας κάποιος υπόψη του τον ξεχωριστό χαρακτήρα του, το κουκλοθέατρο μαγεύει το παιδί, ερεθίζει το ενδιαφέρον του, διεγείρει την περιέργειά του, κατακυριεύει την προσοχή του και διευκολύνει την

εντύπωση, στη μνήμη του, των γλωσσικών όρων που χρησιμοποιούν οι κούκλες.

Αξίζει ακόμη να σημειωθεί ότι το παιχνίδι του κουκλοθέατρου ευκολύνει τη σύλληψη της έννοιας του χώρου από το παιδικό μυαλό και διευκολύνει τη γένεση της έννοιας του χρόνου.

Το κουκλοθέατρο, όμως, δεν είναι μόνο ένα θαυμάσιο παιδαγωγικό και μορφωτικό μέσο, αλλά ταυτόχρονα είναι και μέσο έκφρασης. Με την δράση και την τέρψη του, με το ηθικοπλαστικό και ψυχαγωγικό του περιεχόμενο, με τη βιωματική και ζωντανή του «διδασκαλία» προσφέρει με τον πιο ευχάριστο τρόπο: με τη μορφή του παιχνιδιού, «παίζοντας».

Πράγματι τα παιδιά «παίζουν» σοβαρά τους ρόλους τους στις δραματοποιήσεις, στο κουκλοθέατρο, καθώς και σε όλες τις άλλες δραστηριότητες τους. Η Montessori λέει: το παιδί, όταν παίζει, δεν «παίζει», αλλά «εργάζεται». Συμβαίνει δηλαδή, στο παιδί ακριβώς εκείνο που παρατηρούμε στους μεγάλους. Λέγεται από κάποιον π.χ. «Αυτός είναι σπουδαίος μουσικό, γιατί μπορεί και «παίζει» δύσκολα μουσικά κομμάτια του Μπαχ» ή «Αυτός είναι μεγάλος ηθοποιός, «παίζει» το ρόλο του με τέχνη και επιτυχία» ή «Είναι εξαιρετος επιστήμονας, «παίζει» στη δάχτυλα την επιστήμη του».

Όλα τα παραπάνω παραδείγματα αποδεικνύουν ότι για οποιοδήποτε παιχνίδι για τα παιδιά δεν είναι «αργόσχολη» απασχόληση, αλλά αντίθετα, είναι μια «σοβαρή» εργασία. Και συγκεκριμένα στην περίπτωση του κουκλοθέατρου το «παίξιμο» ή το «παιχνίδι» είναι μια πολύ σοβαρή διαδικασία αγωγής, έκφρασης, μάθησης, ανάπτυξης και κοινωνικοποίησης του παιδιού με παιγνιώδη χαρακτήρα, με το παιχνίδι μέσα στην τάξη και όχι μόνο στην αυλή του σχολείου.

Στο κουκλοθέατρο βασικά, συνυπάρχουν και δρουν ταυτόχρονα δυο δυνάμεις: η δύναμη της ψυχαγωγίας και η δύναμη της αγωγής. Συνυπάρχει, δηλαδή, το «τερπνόν μετά του ωφελίμου». Το κουκλοθέατρο αρχικά είναι μέσο ψυχαγωγίας, τέρψης, χαράς. Γι' αυτό το παιδί παρακολουθεί, αλλά και παίζει με περισσότερη ευχαρίστηση και μεγαλύτερη επιτυχία ψυχαγωγικά έργα. Όμως, το κουκλοθέατρο είναι και μέσο αγωγής, μάθησης, μόρφωσης και κοινωνικοποίησης. Έτσι το κουκλοθέατρο τόσο ως μέσο ψυχαγωγίας όσο και ως μέσο

αγωγής γίνεται για το νήπιο ένα παιδαγωγικό «ενδιάμεσο», «ένας χείμαρρος προσφοράς» πολλών δυνατοτήτων.

Συγκεκριμένα το κουκλοθέατρο προσφέρει στα νήπια δυνατότητες:

- Για δημιουργική εργασία, ομαδική συνεργασία, ανταλλαγή απόψεων και καλλιέργεια του πνεύματος της κοινότητας, της αλληλοβοήθειας και της κοινωνικοποίησης.
- Για συναισθηματική κινητοποίηση, καλλιτεχνική έκφραση, αισθητική συγκίνηση και μουσική καλλιέργεια.
- Για βιωματική μάθηση, μυοκινητικό έλεγχο και απόκτηση πρακτικών δεξιοτήτων.
- Για γλωσσική έκφραση, βελτίωση ή θεραπεία γλωσσικών αδυναμιών, ανάπτυξη του επικοινωνιακού λόγου και ευαισθητοποίηση στη λογοτεχνία.
- Για βίωση ηθικοθρησκευτικών αρετών και κοινωνικοπολιτιστικών αξιών.
- Για ψυχική εκτόνωση, καταπολέμηση της δειλίας ή αντιμετώπιση τυχόν ψυχικών προβλημάτων.
- Για ολόπλευρη έκφραση και ολοκληρωμένη ανάπτυξη.⁹

2.3 Το κουκλοθέατρο στο νηπιαγωγείο

Φορείς κατάλληλοι να υιοθετήσουν το θεσμό του κουκλοθέατρου και να το βοηθήσουν ν' απλωθεί σ' όλη τη χώρα είναι κατά κύριο λόγο τα σχολεία. Όταν τα σχολεία, μέσα στις παιδαγωγικές δραστηριότητές τους συμπεριλάβουν και το κουκλοθέατρο, θα συμβάλλουν ενεργά στην κοινωνικοποίηση της εκπαίδευσης, δίνοντας χαρά σ' όλον τον παιδικό πληθυσμό της χώρας.

Άλλωστε το αναλυτικό πρόγραμμα των νηπιαγωγείων του Υπουργείου Παιδείας ανάμεσα στις παιδαγωγικές ασχολίες των νηπίων συμπεριλαμβάνει και το κουκλοθέατρο. Σημειώνει μάλιστα ότι: «Το κουκλοθέατρο παρέχει ευκαιρίαν δια την σύνδεσιν της προφορικής αφηγήσεως προς την δια συγκεκριμένων εικόνων έκφρασιν και τούτο αποτελεί πληρεστέραν μορφήν γλωσσικής ασκήσεως».

Ο παιδαγωγός Ηλίας Ξυροτύρης τονίζει στο βιβλίο του «Το σύγχρονο Νηπιαγωγείο και η ιστορία του» ότι το κουκλοθέατρο λειτουργεί με σύμβολα και αποτελεί κατά συνέπεια ένα από τα πιο πρόσφορα μέσα ψυχαγωγίας και αγωγής. Και όχι μόνο για να βλέπουν τα παιδιά κουκλοθέατρο αλλά και να φτιάχνουν και τα ίδια κουκλοθέατρο.

Όλοι οι παιδαγωγοί και ψυχολόγοι αντιμετωπίζουν σήμερα το κουκλοθέατρο σαν βασικό παράγοντα αγωγής και προτείνουν να χρησιμοποιείται πλατιά σ' όλους τους χώρους που εφαρμόζεται η νηπιακή αγωγή σαν ένα από τα πιο θετικά και εποικοδομητικά μέσα λεκτικής άσκησης και έκφρασης όταν τα ίδια τα παιδιά παίζουν κουκλοθέατρο. Η υπερτροφικά αναπτυγμένη στα νηπιακά χρόνια φαντασία δίνει στο παιδί τη δυνατότητα να ζωντανεύει τα άψυχα. Κι έτσι η κούκλα του κουκλοθέατρου γίνεται, είτε άλλος τη ζωντανεύει είτε το ίδιο το παιδί, ένα αληθινό πρόσωπο που με το συμβολισμό του παίζει καθοριστικό ρόλο στη διάπλαση της προσωπικότητάς του.

Με βάση αυτή την ψυχολογική αρχή το κουκλοθέατρο παίρνει πρωταρχική θέση στα προγράμματα της προσχολικής αγωγής που εφαρμόζονται σε παγκόσμια κλίμακα στους παιδικούς σταθμούς και στα νηπιαγωγεία.

Αξίζει εξάλλου να σημειωθούν τα λόγια της Σοφίας Γιαλουργάκη στο βιβλίο της «Νηπιαγωγεία»: «Μια φορά μονάχα να βρεθείς ανάμεσα στα παιδιά την ώρα που παρακολουθούν κουκλοθέατρο νοιώθεις μια αλλόκοτη συγκίνηση και ντροπή, για τη στέρηση των παιδιών μας από κάθε ψυχαγωγία». Και συμπληρώνει «Η κοινωνία, επαναπαύεται στην ιδέα ότι υπάρχουν σχολεία παντού για να μαθαίνουν τα παιδιά γράμματα. Για το γέλιο και τη χαρά του παιδιού δε νοιάζεται».

Τονίζει δε: «Όταν αρχίσαμε τις παραστάσεις κουκλοθέατρου στα διάφορα χωριά της Αττικής, με μόνη σκηνή μια κουβέρτα κάποιου χωριανού και είδα τα μάτια ορθάνοιχτα να περιμένουν διψασμένα κι άκουσα τις φωνές τους, τα γέλια τους, τα παλαμάκια τους, τα ξεφωνητά της χαράς τους μου ήρθε να φωνάξω: Το κουκλοθέατρο πρέπει να θεσπιστεί υποχρεωτικά στα σχολεία. Θα δώσει εκτός από τη χαρά και ψυχική υγεία στα παιδιά. Χαρίζει τόση ευτυχία στα παιδιά! Και τι πληρώνουμε γι' αυτήν την ευτυχία; Λίγα χαρτόνια, κουρέλια

χρωματιστά, παλιές εφημερίδες και μπογιές, αρκούν. Δεν είναι καταπληκτικό;...».¹⁰

Το ελληνικό κουκλοθέατρο, λοιπόν, έχει λαμπρό μέλλον μπροστά του. Προσαρμόζοντας τα έργα του στις θαυμάσιες ελληνικές παραδόσεις, μπορεί να φτάσει σε υψηλά επίπεδα. Αξιοποιώντας, δημιουργικά, στοιχεία από το λαϊκό μας πολιτισμό θα μπορεί, πολύ γρήγορα, να συγκριθεί με τα κουκλοθέατρα των πολιτισμένων χωρών, που έχουν μακροχρόνια παράδοση και δράση.

2. 4 Το παιδί και η κούκλα

Η κούκλα στο κουκλοθέατρο και γενικά σε όλη τη ζωή του νηπίου, τόσο στην οικογένεια όσο και στο νηπιαγωγείο, παίζει σημαντικότατο ρόλο από ψυχολογική και παιδαγωγική άποψη. Η κούκλα είναι ένας όμορφος και μαγικός κόσμος που αποτελεί το κέντρο των ενδιαφερόντων του νηπίου και βοηθάει αφάνταστα στην αυτοέκφραση και ανάπτυξη του. Με την κούκλα το νήπιο συνδέει τον πραγματικό με το φανταστικό κόσμο.

Η κούκλα στη ζωή του νηπίου, με την όλη εμφάνιση της και το ρόλο που παίζει, δεν είναι πια ένα άψυχο πράγμα. Αντίθετα, είναι μια ζωντανή ύπαρξη: κινείται, μιλάει, κάνει πράξεις με ανθρώπινο μυαλό, εγκλείει μαγική δύναμη, βρίσκεται σ' έναν όμορφο και μαγικό κόσμο της φαντασίας και του ονείρου, της μαγείας και του θαύματος. Περιέχει μυστικό ζωτικότητας και με όλα αυτά αποτελεί αξιόλογο μέσο ψυχαγωγίας και διαπαιδαγώγησης του νηπίου.

Το κουκλοθέατρο, σα μέσο ψυχαγωγίας για το παιδί εξακολουθεί να του δίνει ερεθίσματα για συναισθηματική κινητοποίηση, καλλιτεχνική συγκίνηση και χαρά. Παρακολουθώντας μια κουκλοθεατρική παράσταση ζει μέσα σε συναισθηματική ένταση, τη μαγεία και το «θαύμα». Οι άψυχες κούκλες ζωντανεύουν, μιλούν. Κάνουν πράξεις με ανθρώπινη νοημοσύνη. Όλα κινούνται μέσα στο μαγικό κόσμο της φαντασίας και της ποίησης.

Μικρόσωμα, ανάλαφρα, ευκολοκινούμενα πλάσματα, οι κούκλες, μόνο αυτές μπορούν να διερμηνεύσουν το θάμπωμα και τη γοητεία της παιδικής φαντασίας και να δώσουν μια σύνθεση και υπόσταση στον

παραμυθένιο κόσμο, που μαγεύει τα μικρά - άλλα και τα μεγάλα - παιδιά και τα ενθουσιάζει σε βαθμό που να φτάνει σχεδόν πάντα στο παραλήρημα.

Η κούκλα κερδίζει πάντοτε την καρδιά του παιδιού και γεμίζει ολόκληρη τη ζωή του: στο σχολείο, στο σπίτι, παντού. Εξάλλου, αξίζει να σημειωθεί ότι η κούκλα έχει κατεξοχήν ιδιαίτερη σημασία για τη φύση του κοριτσιού. Σχετικά με το θέμα αυτό ο Βίκτωρ Ουγκώ λέει: «Η κούκλα είναι μια από τις πιο επιτακτικές ανάγκες και ταυτόχρονα ένα από τα πιο χαριτωμένα ορμέμφυτα της παιδικής ηλικίας των κοριτσιών. Η περιποίηση, τα φορέματα, το στόλισμα, το ντύσιμο, η συμβουλή, το λίγο μάλωμα, το νανούρισμα, το χαϊδολόγημα, το αποκοίμισμα, το να φαντάζεται πως ένα πράγμα έχει ψυχή, σ' αυτά βρίσκεται όλο το μέλλον της γυναίκας. Με τις ονειροπολήσεις, με το κουβεντολόι, φτιάχνοντας σπαργανάκια, φασκιές και ρουχαλάκια, ράβοντας φουστανάκια, μπλουζίτσες και ζιπουνάκια, το παιδί γίνεται νεαρή κοπέλα, η νεαρή κοπέλα γίνεται μεγάλη κοπέλα και η μεγάλη κοπέλα γίνεται γυναίκα. Το πρώτο της παιδί έρχεται ως συνέχεια της τελευταίας κούκλας. Ένα κοριτσάκι δίχως κούκλα είναι σχεδόν τόσο δυστυχισμένο όσο και μια μητέρα δίχως παιδιά».

Το παιδί έχει την ικανότητα να μεταβάλλει με τη φαντασία του τα διάφορα αντικείμενα, επηρεασμένο από τη μορφή, το σχήμα ή το χρώμα τους επεκτείνοντας τη χρήση τους πέρα από τη συνηθισμένη. Γι' αυτό το λόγο το παιδί δε θαυμάζει ή δεν παίζει μόνο με τις κούκλες που είναι τέλειες και μοιάζουν απόλυτα με τα πραγματικά όντα ή αντικείμενα, αλλά ικανοποιείται και με τις πιο ακατέργαστες. Τις ατέλειες αυτές το παιδί, δουλεύοντας με τη φαντασία του, τις συμπληρώνει με το δικό του τρόπο, δημιουργώντας έτσι έναν κόσμο καινούριο, όπως τον θέλει αυτό. Κούκλα είναι αυτό που δεν υπάρχει στη φύση ή αυτό που εμείς θα θέλαμε να έχουμε.

Το παιδί ταυτίζεται με την κούκλα, που παριστάνει κάποιο πρόσωπο του έργου, συμμετέχει στις δραματικές του περιπέτειες ή τις κωμικές καταστάσεις, που συχνά περιπλέκεται, από τα ίδια τα σφάλματά του. Διασκεδάζει με τη δράση της κούκλας αλλά και παραδειγματίζεται από τα παθήματά της. Το παιδί δεν αισθάνεται απειλούμενο απ' αυτόν που το κάνει να γελά και να χαιρείται. Γι' αυτό δέχεται φυσικά κι αβίαστα, μέσα από τη συναισθηματική και αισθητική συγκίνηση της

κουκλοθεατρικής παράστασης και το ηθικό δίδαγμα που η κούκλα, κάποια ηρωίδα του έργου, του μεταδίνει. Κατά συνέπεια η ψυχαγωγία και η αγωγή συνυπάρχουν και δρουν ταυτόχρονα, σαν μια ενότητα, μέσα στο έργο και στην παράσταση.

Το παιδί αισθάνεται τις κούκλες με έναν τρόπο, που δεν του επιτρέπεται να αισθανθεί τους μεγάλους. Τις βάζει στο δικό του, μαγικό κόσμο και άλλοτε εξασκεί επάνω τους εξουσία και επιθετικότητα – ένα έμφυτο και πολύ αναπτυγμένο στοιχείο στο παιδί – και άλλοτε παίρνει απ' αυτές τρυφερότητα και αγάπη, στη μορφή που εκείνο επιθυμεί και που πολλές φορές διαφέρει απ' αυτό που του δίνουν οι μεγάλοι.

Το μαγικό στοιχείο εδώ βρίσκεται στην ελεύθερη άσκηση της παιδικής φαντασίας, γεμάτης από αντιφατικότητα συναισθημάτων μίσους και αγάπης. Για το μικρό παιδί το παραμύθι είναι ο ίδιος ο δικός του κόσμος. Γι' αυτό τα παιδιά ζούνε τόσο πολύ αληθινά τον κόσμο που τους παρουσιάζει με το παίξιμο της η κούκλα στο κουκλοθέατρο. Αυτό φαίνεται και από το γεγονός ότι όταν οι μητέρες οδηγούν, μετά την παράσταση, τα παιδιά τους στα παρασκήνια του κουκλοθέατρου για να τα φέρουν σ' επαφή με την πραγματικότητα και να διαπιστώσουν ότι ένας άνθρωπος είναι κρυμμένος πίσω από το παραπέτασμα και κινεί την κούκλα και μιλά για λογαριασμό της, εκείνα, ακόμα κι όταν βλέπουν τον άνθρωπο – κουκλοπαίκτη να κινεί την κούκλα και να μιλά για λογαριασμό της, δεν του δίνουν καμία σημασία, δεν τον κοιτάζουν. Τα μάτια τους είναι καρφωμένα επάνω στην κούκλα. Προσέχουν μόνο εκείνη. Αυτήν πιστεύουν σ' ό,τι λέει και κάνει πάνω στη σκηνή και όχι τον κουκλοπαίκτη ηθοποιό. Με την κούκλα επικοινωνούν ψυχικά και ταυτίζονται.

Είναι γεγονός ότι τα νήπια περιμένουν με αγωνία τη στιγμή που θα χρησιμοποιήσουν τις κούκλες τους. Απαιτούν να παίξουν. Τις δείχνουν και περιμένουν το θαυμασμό των φίλων τους. Το να τις κάνουν να χορεύουν με απλές ρυθμικές κινήσεις και να τις κινούν με κάθε τρόπο είναι γι' αυτά ένα παιχνίδι. Όταν τα παιδιά έχουν τις κούκλες στη διάθεσή τους, τις χρησιμοποιούν σαν «κλασικές κούκλες». Είναι το ελεύθερο ή αλλιώς συμβολικό παιχνίδι. Τις ταυτίζουν με τα πρόσωπα που αγαπούν, παίζοντας παίρνουν ρόλους της καθημερινής ζωής. Άλλες φορές πάλι μιμούνται το παίξιμο του εκπαιδευτικού, γιατί τα διασκεδάζει να κάνουν ό,τι έκανε αυτός.

Τα παιδιά μπορούν να μάθουν να παίζουν σωστά και με κανόνες κουκλοθέατρο. Άλλωστε όλα τα παιχνίδια τους έχουν κανόνες. Αυτό που ενδιαφέρει, ωστόσο, δεν είναι το σωστό παίξιμο σαν αυτοσκοπός αλλά η επαφή του παιδιού με την κούκλα του και με τους συμπαίκτες – συμμαθητές του. Μαθαίνει να ακούει, να περιμένει τη σειρά του, να υπολογίζει και να σέβεται το διπλανό του. Κοινωνικοποιείται, ενώ παράλληλα εξασκεί την κίνησή του, γιατί έχει ανάγκη να κινήσει την κούκλα του και να εκφραστεί μέσα από αυτή.

Οι κούκλες, λοιπόν, με τους ρόλους που υποδύονται παρουσιάζουν ανθρώπινους τύπους με τα προτερήματα και τα ελαττώματά τους, με τις αρετές και τα παθήματά τους, μέσα από τα οποία παραδειγματίζουν το νήπιο και του δείχνουν ως φυσικό επακόλουθο κάποιο συγκεκριμένο και άξιο για μίμηση τρόπο συμπεριφοράς του ανθρώπου. Γι' αυτό οι κούκλες και το κουκλοθέατρο στο νηπιαγωγείο αποτελούν το επίκεντρο της διασκέδασης και ταυτόχρονα της διαπαιδαγώγησης του νηπίου. Το νήπιο διασκεδάζει με το παίξιμο της κούκλας, που δίνει ζωή και ζωντανεύει πράγματα άψυχα. Χαίρεται, δραστηριοποιείται, αυτοεκφράζεται, διδάσκεται. Η κούκλα και το κουκλοθέατρο εκπληρώνουν στο ακέραιο τον κύριο σκοπό του νηπιαγωγείου, γιατί βοηθούν φυσικά και αβίαστα την αυτοέκφραση και ανάπτυξη του νηπίου.¹¹

2. 5 Το παιδί και ο κουκλοήρωας

Οι ήρωες στα κουκλοθεατρικά έργα είναι αυτοί που γίνονται για τα νήπια, αλλά και για όλα τα παιδιά που είναι θεατές, οι μεσολαβητές για ορισμένες γνώσεις και σκέψεις. Είναι αυτοί που ασκούν μεγάλη επίδραση και επηρεάζουν ιδιαίτερα αν προέρχονται από έναν κόσμο που είναι αρεστός στα παιδιά. Για παράδειγμα όταν ο κόσμος και οι ήρωες των παραμυθιών (ζώα, αντικείμενα, κοπέλες, πρίγκιπες και πριγκίπισσες...) γίνονται ήρωες στο κουκλοθέατρο τότε το παιδί που είναι θεατής νιώθει πιο κοντά τους, ότι βρίσκεται σ' ένα οικείο περιβάλλον, γεγονός που συμβάλλει στην ελεύθερη έκφρασή του.

Αυτό διαπιστώνεται από τις προσπάθειες που καταβάλλει το παιδί για να επικοινωνήσει με τις κούκλες ή να συμμετάσχει στα δρώμενα και

μάλιστα πολύ περισσότερο όταν βρίσκει σημεία που το αγγίζουν ή όταν ταυτίζεται με κάποιον ήρωα. Γι' αυτό, καλό θεατρικό έργο είναι εκείνο που έχει σημεία επαφής με όλα τα παιδιά. Ο ήρωας του κουκλοθέατρου μπορεί να επιτελέσει και κάποιο άλλο σκοπό: όταν το ίδιο το παιδί παίζει κουκλοθέατρο, θα προβάλλει και θα εξωτερικεύσει τα βιώματά του μέσα από τον ήρωα που υποδύεται.

Κάθε ήρωας για να δράσει, πρέπει να έχει διαφορετική ψυχοσύνθεση και χαρακτήρα, που θα καθορίζει και τη διαφορετική αντίδραση. Πολλές είναι οι φορές που ο ήρωας δρα όχι όπως ο ίδιος επιθυμεί, αλλά όπως θέλουν οι άλλοι. Άλλοτε πάλι ο ήρωας ενεργεί σύμφωνα με τις επιθυμίες των θεατών όταν αυτοί επεμβαίνουν στα δρώμενα. Αυτό γίνεται κυρίως όταν οι θεατές είναι παιδιά, αφού τα παιδιά με τη φαντασία τους, τη δημιουργικότητά τους και τον αυθορμητισμό τους προτείνουν πάντα μια δικιά τους εξέλιξη στο έργο. Γι' αυτό το λόγο στους ήρωες δίνονται μικροί διάλογοι και κίνητρα για πλούσια δράση, συγκίνηση και έκπληξη.

Ο κουκλοήρωας, για να έχει επιρροή στους θεατές και κυρίως στα παιδιά πρέπει να τραβήξει το ενδιαφέρον τους από την στιγμή που θα κάνει την εμφάνισή του στη σκηνή, και αυτό θα το πετύχει με την παρουσίαση του από τους κουκλοπαίκτες ή αυτοπαρουσίασή του και την φυσιογνωμία του. Είναι ανάγκη οι ήρωες του κουκλοθέατρου να έχουν ταυτότητα, για να τους γνωρίζουν οι θεατές και να μπορούν έτσι να επικοινωνούν άνετα μαζί τους.

Η έδρα του χαρακτήρα είναι η ψυχή, επομένως εξωτερικεύοντας κάποιος τις ψυχικές του διαθέσεις φανερώνει το χαρακτήρα του. Οι αρχικές κινήσεις και οι πρώτες λέξεις θα δώσουν και τις πληροφορίες όσον αφορά το χαρακτήρα που υποδύεται ο ήρωας.¹²

2. 6 Κουκλοθέατρο από παιδιά για παιδιά

Η ύλη που χρησιμοποιεί η νηπιακή αγωγή είναι τα παραμύθια, οι παιδικές ιστορίες, σκηνές από την οικογενειακή, σχολική, κοινωνική, επαγγελματική ζωή, και αφομοιώνονται ευκολότερα από τα παιδιά, όταν του προσφερθούν με κουκλοθεατρικές παραστάσεις. Πολύ περισσότερο δε όταν οι κουκλοθεατρικές αυτές παραστάσεις

προέρχονται από τα ίδια τα παιδιά και φυσικά έχουν ως αποδέκτες τους πάλι παιδιά.

Το κουκλοθέατρο είναι ίσως το λειτουργικότερο μέσο για τα παιδιά του νηπιαγωγείου γι' αυτό και η νηπιαγωγός οφείλει να εξοικειώσει τα παιδιά μ' αυτή τη δραστηριότητα. Για να στηθεί μια παράσταση από τα παιδιά, απαιτείται πρώτα απ' όλα συνεργασία. Τα παιδιά αναγκάζονται να δεχτούν τους όρους της ομάδας, να εγκαταλείψουν τις εγωκεντρικές τους τάσεις, να συζητήσουν, να προτείνουν, να κρίνουν, να δραστηριοποιηθούν. Όλα αυτά συντελούν όχι μόνο στην κοινωνικοποίηση αλλά και στην επιβεβαίωση, στην προσωπική τους ελεύθερη έκφραση και στην ανάπτυξη της φαντασίας.

Τα παιδιά γοητεύονται από τις «μικρές κούκλες», δια μέσου των οποίων εκφράζονται ασυνείδητως. Στη χαρά της δημιουργίας προστίθεται και η ευχαρίστηση ότι με το παίξιμο δίνουν ζωή σε άψυχα όντα. Το κουκλοθέατρο συνήθως παίζεται από τη νηπιαγωγό. Είναι δυνατόν, όμως, να παιχτεί και από παιδιά. Όταν παίζουν τα ίδια τα παιδιά, τότε αποκτούν συνείδηση του «ρόλου» τον οποίο υποδύεται κάθε νήπιο και της παρουσίας του «κοινού», που παρακολουθεί, κρίνει, διασκεδάζει. Τότε το κουκλοθέατρο, παρουσιάζει μεγαλύτερο ενδιαφέρον.

Στην περίπτωση που τα ίδια τα παιδιά παίζουν κουκλοθέατρο τους δίνεται η ευκαιρία να ταυτίζονται με την κούκλα του κουκλοθέατρου και να διοχετεύουν σ' αυτήν τις συναισθηματικές τους καταστάσεις. Ασκούνται παράλληλα να εκφράζονται ελεύθερα και αυθόρμητα, να ζουν τον πραγματικό εαυτό τους που στη μικρή ηλικία έχει τη δυνατότητα να υπάρχει ταυτόχρονα και στον πραγματικό και στο φανταστικό κόσμο.

Εξάλλου όταν το παιδί συμμετέχει ενεργά στη δημιουργία και τη λειτουργία του ασκούνται όλες οι συναισθηματικές, πνευματικές και σωματικές του δυνάμεις, αποκτά εμπειρίες και ταυτόχρονα σταθεροποιούνται όσες μέχρι τότε έχει αποκτήσει.

Τα παιδιά που παίζουν κουκλοθέατρο, επειδή βρίσκονται στο στάδιο του εγωκεντρισμού δεν υπολογίζουν το «κοινό» που τα παρακολουθεί, αλλά παίζουν για τον εαυτό τους και γι' αυτό το λόγο εκφράζονται ελεύθερα και εκδηλώνονται με αυθορμητισμό. Με τον τρόπο αυτό οι

δυσκολίες του παιδιού, που δημιουργούνται σ' αυτό από τις συγκρούσεις με το περιβάλλον του, εξομαλύνονται αισθητά.¹³

Γ' ΚΕΦΑΛΑΙΟ

3. ΣΧΕΣΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ ΜΕ ΤΟ ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ

Ἡθοποιός

εἴτε μωρός εἴτε σοφός

εἶμαι ἐγὼ καθὼς καὶ συ΄

(Μάνος Χατζηδάκης)

3. 1 Παραμύθι – Κουκλοθέατρο

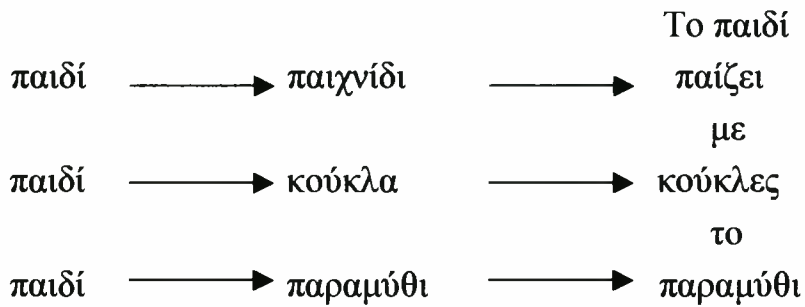
Ὅπως ἤδη προμηνύει ο τίτλος της παρούσας εργασίας, στόχος της είναι να σημειωθούν και να αναλυθούν οι παράγοντες που συμβάλλουν ὥστε το παραμύθι να δραματοποιηθεῖ στο κουκλοθέατρο, να γίνει δηλαδή μια κουκλοθεατρική παράσταση. Μια παράσταση η οποία μπορεί να πραγματοποιηθεῖ εἴτε ἀπὸ τη νηπιαγωγὸ εἴτε ἀπὸ τα ἴδια τα νήπια.

Τα προηγούμενα κεφάλαια ἔδωσαν μια εικόνα σχετικά με τις ἔννοιες «παραμύθι» και «κουκλοθέατρο». Ἐγινε δηλαδή μια γενικὴ αναφορὰ στις δυο προαναφερθεῖσες ἔννοιες, τονίστηκε ἡ παιδαγωγικὴ τους σημασία, ἡ εμφάνισή τους στο χώρο του νηπιαγωγείου καθὼς και ἡ αποδοχή και ἡ προτίμησή τους ἀπὸ τα παιδιά. Σ' αὐτὸ το κεφάλαιο κρίνεται αναγκαίον, προκειμένου να καταλήξει ἓνα παραμύθι κουκλοθεατρικὴ παράσταση, να σημειωθεῖ ὁ τρόπος που συνδέει αὐτὰ τα δύο γνωστικὰ αντικείμενα.

Εἶναι, λοιπόν, γνωστὴ ἡ σχέση του παιδιοῦ με το παιχνίδι. Ἡ κούκλα σε οποιαδήποτε μορφή (κούκλα πλαστικὴ, υφασμάτινη, μαριονέτα) εἶναι ἓνα παιχνίδι. Ανάμεσα στο παιδί και την κούκλα εἶναι γνωστὸ ὅτι αναπτύσσεται ἔντονη συναισθηματικὴ σχέση. Εἶναι ἐπίσης γνωστὴ σε ὅλους ἡ μεγάλη γοητεία που εξασκεῖ το παραμύθι, στη φαντασία των μικρῶν παιδιῶν. Ποιες εἶναι ὁμως οἱ σχέσεις αὐτῶν των τριῶν παραγόντων; Δηλαδή:

- A) του παιχνιδιοῦ
- B) της κούκλας
- Γ) του παραμυθιοῦ

Το παρακάτω σχεδιάγραμμα είναι αρκετά διαφωτιστικό. Συγκεκριμένα:

Το κουκλοθέατρο είναι θεατρική πράξη. Είναι το ζωντάνεμα ενός παραμυθιού με ήρωες κούκλες. Θα έλεγε κανείς με σιγουριά ότι είναι μια θεατρική παράσταση με όλες τις απαιτήσεις της. Υπάρχει η σκηνή του κουκλοθέατρου, οι ήρωες (κούκλες), τα σκηνικά, ο φωτισμός, η μουσική, το σενάριο, οι θεατές. Δηλαδή όλα εκείνα τα στοιχεία που δημιουργούν μια θεατρική παράσταση ή το γύρισμα μιας ταινίας. Βέβαια το κυρίαρχο στοιχείο του γεγονότος, που λέγεται θέατρο – θεατρική παράσταση, είναι το παραμύθι.

Αυτό το παραμύθι θα χρησιμοποιηθεί από τις νηπιαγωγούς με σκοπό, καταρχήν την ψυχαγωγία και έπειτα, μέσα από τη γοητεία που ασκεί το κουκλοθέατρο, θα περάσουμε στους μικρούς μαθητές κατά τρόπο έμμεσο, στοιχεία μαθησιακά απ' όλες τις δραστηριότητες του νηπιαγωγείου.¹⁴

3. 2 Τεχνική του παραμυθιού

Η ώρα του παραμυθιού έχει ένα ιδιαίτερο χρώμα μέσα στο νηπιαγωγείο. Τα παιδιά, συγκεντρωμένα όλα μαζί, περιμένουν ανυπόμονα τη νηπιαγωγό ν' αρχίσει να διηγείται. Η διήγηση του παραμυθιού μπορεί να οδηγήσει στην δραματοποίηση του στο κουκλοθέατρο. Για να γίνει όμως αυτό είναι ανάγκη να δοθεί ιδιαίτερη σημασία σε κάποια σημεία του παραμυθιού κατά τη διάρκεια της διήγησης του.

Συγκεκριμένα για να δραματοποιηθεί το παραμύθι πρέπει να έχει:

- Ήρωες: Ο κόσμος των ηρώων πρέπει να είναι ελκυστικός και να αγγίζει τα ενδιαφέροντα των νηπίων. Οι ήρωες του παραμυθιού

κατορθώνουν μεταπηδήσουν από την καθημερινή πεζότητα της ζωής σ' ένα μαγικό βασίλειο, στο οποίο ισχύουν άλλοι νόμοι, εντελώς διαφορετικοί απ' τους νόμους που γνωρίζει ο άνθρωπος, με την εμπειρία του στην καθημερινή κοινωνική του συμβίωση. Στο παραμύθι ο ήρωας, παρά τις μεγάλες περιπέτειες που συναντάει, πρέπει να αντικρίζει σαν έπαθλο τη νίκη του αγαθού και οι αντιπρόσωποι του κακού να τιμωρούνται παραδειγματικά. Το παιδί νιώθει ακατανίκητη έλξη για ότι είναι παραμυθένιο, θαυμαστό, απίστευτο αλλά και για το ανεξήγητο εκείνο που γοητεύει. Έτσι, νεράιδες, γίγαντες, νάνοι, μάγισσες, πρίγκιπες και πριγκίπισσες, βασιλιάδες και βασίλισσες είναι μερικοί από τους ήρωες που προτιμούν τα παιδιά. Ακόμα και τα ζώα, σπιτικά και άγρια, που είναι όλα προικισμένα με μιλιά είναι κάτι απίστευτο για τα νήπια γι' αυτό και τα έλκει.

- Πλοκή: Τα παιδιά αγαπούν όλα τα παραμύθια, χαρούμενα, κεφάλια, διασκεδαστικά. Είναι ευαίσθητα στις επαναλήψεις. Ακόμη και οι άγνωστες λέξεις τους προξενούν τη μαγεία του άγνωστου. Τα παιδιά αρέσκονται στο διάλογο ανάμεσα στους ήρωες του παραμυθιού. Πολλές φορές μάλιστα επαναλαμβάνουν μαζί με τη νηπιαγωγό χαρακτηριστικές εκφράσεις του παραμυθιού που η ίδια διηγείται. Τέλος, η πλοκή του παραμυθιού είναι ανάγκη να είναι γρήγορη, να υπάρχει δηλαδή δράση κατά τη διάρκεια του παραμυθιού γεγονός που θα τραβήξει το ενδιαφέρον και την προσοχή των παιδιών.¹⁵

- Αφήγηση: Ο τρόπος παρουσίασης του παραμυθιού στα νήπια είναι εξίσου πολύ σημαντικό για τη δραστηριοποίηση και ενεργοποίηση τους. Συγκεκριμένα έχουν σημειωθεί οι εξής τρόποι:
 1. Αφήγηση – ανάγνωση από την ίδια τη νηπιαγωγό. Ο ρόλος του αφηγητή – νηπιαγωγού είναι καθοριστικής σημασίας αφού είναι εκείνος που θα μνήσει τα παιδιά στην τέχνη του αφηγηματικού λόγου, στην μαγεία της λογοτεχνίας, στην φιλιαναγνωσία. Χρησιμοποιώντας η νηπιαγωγός την ανάγνωση, επιτυγχάνει την

αγάπη του παιδιού για το βιβλίο, καθώς και τη σύνδεση εικόνας και κειμένου. Καθώς εκείνη διαβάζει, τα παιδιά αντιλαμβάνονται πως το γραπτό κείμενο είναι φορέας της ιστορίας. Τους γεννιέται έτσι η επιθυμία για διάβασμα. Η αγάπη για το παιδί, η φαντασία, η προσωπική του ευαισθησία, η συστηματική προσπάθεια, είναι κάποιες από τις προϋποθέσεις για την επιτυχία του σκοπού του. Ο τρόπος, ακόμα, με τον οποίο η νηπιαγωγός κρατάει το βιβλίο τα εξοικειώνει με τη συμπεριφορά που πρέπει να έχουν απέναντι στα βιβλία. Η νηπιαγωγός αφηγείται, αναδιηγείται, πλάθει ιστορίες, απευθύνεται στα παιδιά και καλλιεργεί μια στενή σχέση κι έναν δεσμό «πολυδύναμα σημαντικό». Συμβάλλει μ' αυτόν τον τρόπο στην επικοινωνία και στην κοινωνικοποίηση του παιδιού. Σύμφωνα με όσα γράφει ο Β. Αναγνωστόπουλος, η νηπιαγωγός που θα αποφασίσει να διαβάσει κάτι στα παιδιά πρέπει να έχει υπόψη της τις εξής προϋποθέσεις:

- A) Την ορθοφωνία (μέσα από γλωσσικές ασκήσεις)
- B) Την σταθερή άρθρωση λέξεων
- Γ) Την προφορά
- Δ) Τον τονισμό της φωνής
- E) Τον χρωματισμό της φωνής

Αποτέλεσμα του συνδυασμού όλων των παραπάνω είναι η απόλαυση του κειμένου.

2. Αφήγηση από μια κούκλα. Ο/ Η νηπιαγωγός γνωρίζοντας τη βαθιά σχέση των παιδιών με τα παιχνίδια και την ανάγκη τους για εναλλαγές, χρησιμοποιεί συχνά την κούκλα – αφηγητή. Καθισμένος /η απέναντι από τα παιδιά, φοράει στο χέρι του μια κούκλα κουκλοθέατρου ή ένα άλλο πρόσωπο κούκλα, που μπορεί να εμφανίζεται μόνο για την συγκεκριμένη δραστηριότητα, και αφηγείται μια ιστορία. Το κάλεσμα της κούκλας συχνά γίνεται με κάποιο τραγούδι εκ μέρους των παιδιών. Όταν τα νήπια αντικρίσουν μια κούκλα να τους αφηγείται στρέφουν – όπως είναι φυσικό – την προσοχή τους στην κούκλα. Το εντυπωσιακό σ' αυτήν την μορφή αφήγησης είναι πως τα νήπια ενώ βλέπουν και ακούν τη νηπιαγωγό να αφηγείται, κουνώντας μόνο ελαφρά

την κούκλα, αποδίδουν την αφήγηση στην κούκλα. Και σχολιάζοντας μετά την αφήγηση, αναφέρονται στην κούκλα – αφηγητή και όχι στη νηπιαγωγό. Πολλές φορές κρατούν τα ίδια στο χέρι τους την κούκλα και αναπαράγουν την ιστορία. Η δε κούκλα – αφηγητής μπορεί να διηγείται τις ιστορίες της και πίσω από το κουκλοθέατρο.

3. Ο αφηγητής – παιδί. Στα πλαίσια της γλωσσικής έκφρασης, στο χώρο του νηπιαγωγείου συναντάται πολύ συχνά τον αφηγητή – παιδί. Η αφήγηση από τα παιδιά είναι μια διαδικασία που θα πρέπει ιδιαίτερα να ενθαρρύνεται από τον νηπιαγωγό. Οι αφηγήσεις των παιδιών περιλαμβάνουν:

- Αναδιηγήσεις ιστοριών που άκουσαν στο σπίτι ή στο σχολείο
- Αφήγηση ιστορίας με την «ανάγνωση» των εικόνων ενός βιβλίου
- Προσωπικές πρωτότυπες και αυτοσχέδιες ιστορίες

Οι τύποι αυτοί συναντώνται με «αυθόρμητη» ή «κατευθυνόμενη» μορφή. Στη γωνιά της συζήτησης το νήπιο διηγείται γνωστές ιστορίες σε συνομήλικους του, «διαβάζει» μεγαλόφωνα στον εαυτό του ξεφυλλίζοντας ένα βιβλίο, επινοεί και ανακοινώνει τις δικές του δημιουργίες. Άλλες φορές πάλι στη γωνιά της αφήγησης ή της συζήτησης αφηγείται μετά από το κάλεσμα του νηπιαγωγού.

4. Με την ακρόαση του παραμυθιού από το μαγνητόφωνο. Το κασετόφωνο αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο στα χέρια του νηπιαγωγού. Η χρήση του είναι ευρέως φάσματος. Στο συγκεκριμένο ρόλο του αφηγητή, η χρήση του είναι συχνή τόσο κατά τη διάρκεια των «ελεύθερων» απασχολήσεων που τα παιδιά ακούνε ιστορίες ενώ ασχολούνται με άλλες δραστηριότητες ελεύθερης επιλογής, όσο κι όταν συγκεντρώνονται στη γωνιά της βιβλιοθήκης ή της αφήγησης. Η χρήση του εξυπηρετεί ιδιαίτερα στις περιπτώσεις όπου δένεται η τέχνη της μουσικής και της λογοτεχνίας. Αναμφίβολα η χρήση των μουσικών εφέ της κασέτας, κάνουν πιο έντονη, ζωντανή και εντυπωσιακή την

ακρόαση. Η απουσία όμως του προσώπου αφηγητή δημιουργεί κενά ως προς το πρότυπο του αφηγητή, την γνωριμία με τις τεχνικές της αφήγησης και την ανάπτυξη σχέσης αφηγητή – ακροατή.¹⁶

3.3 Στοιχεία μιας καλής αφήγησης

Η διήγηση είναι χάρισμα και μυστικό του αφηγητή. Πρέπει να είναι παιδική, πλαστική και να δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μια ενεργητική εσωτερική συμμετοχή των παιδιών και έντονη εκούσια προσοχή. Οπωσδήποτε, εκείνος που θα αναλάβει τη διήγηση πρέπει να αγαπάει το παιδί αλλά ταυτόχρονα και το παραμύθι, ώστε να συναισθάνεται και αυτός και να συμπάσχει με το παιδί και τους ήρωες του παραμυθιού.

Η τέχνη της διήγησης του παραμυθιού είναι δύσκολη. Όλοι καταπιάνονται μ' αυτή την τέχνη, ωστόσο λίγοι καταφέρνουν να διηγηθούν με κάποια χάρη και δροσιά ένα γνωστό παραμύθι στα παιδιά. Η διήγησή του παραμυθιού θέλει άνθρωπο να ξέρει πολύ καλά από κουβέντα με παιδί, να έχει πείρα και στοργή γι' αυτά. Με το παραμύθι τα παιδικά μάτια βλέπουν τον κόσμο, θαμπώνονται και προχωρούν απ' την έκπληξη στη γνώση, απ' τη φαντασία στην εμπειρία, απ' τη χαρά στην αγάπη για τα πράγματα και τους ανθρώπους.

Οι τρόποι απ' τους οποίους μπορεί να διαλέξει η νηπιαγωγός για να αφηγηθεί το παραμύθι ή την ιστορία της είναι πολλοί:

- Αρχικά μπορεί να διηγηθεί, με δικά της λόγια, δείχνοντας και εικόνες σχετικές ή να χρησιμοποιήσει τον παραδοσιακό τρόπο: διήγηση με δραματοποίηση (π.χ. όταν διηγείται τα αρκουδάκια χρησιμοποιεί χοντρή φωνή για το μπαμπά – αρκούδο, ψιλή φωνή για τη μαμά – αρκούδα) και με ομιλία τόσο ζωντανή, ώστε τα παιδιά παρακινούνται και συμμετέχουν.
- Υπάρχει ακόμη και ο τρόπος της ανάγνωσης μιας ιστορίας, όπως την έγραψε ο συγγραφέας, που έχει το πλεονέκτημα ότι τα παιδιά απολαμβάνουν ένα καλογραμμένο λογοτεχνικό έργο αλλά και το

μειονέκτημα ότι η παρέμβαση του βιβλίου, όχι μόνο διασπά την προσοχή των παιδιών, αλλά και τα εμποδίζει να παρακολουθήσουν την έκφραση του προσώπου και τα μάτια της νηπιαγωγού, πράγμα που παίζει μεγάλο ρόλο.

Η επεξεργασία μετά τη διήγηση του παραμυθιού δεν αποβλέπει ούτε στην απομνημόνευση ούτε και στο ηθικό συμπέρασμα, αλλά στη γλωσσική άσκηση των νηπίων με έναν τρόπο που γίνονται οι λεκτικές ασκήσεις.

Τα παιδιά αγαπούν να ακούσουν μια ιστορία που γνωρίζουν. Ξέρουν πως θα εκτυλιχθεί και χαίρονται προκαταβολικά. Γι' αυτό ο /η νηπιαγωγός μπορεί να επαναλάβει, αργότερα το ίδιο παραμύθι. Η επανάληψη τους αρέσει και τα ωφελεί γλωσσικά. Δεν πρέπει, όμως, η νηπιαγωγός να μεταβάλλει τις βασικές λέξεις του παραμυθιού. Οι μικροί ακροατές της θα τη διακόπτουν για να τη διορθώσουν. Τη διήγηση του παραμυθιού πρέπει να ακολουθεί συζήτηση. Τα παιδιά ευχαριστούνται να διηγούνται με τον τρόπο τους τα παραμύθια που άκουσαν.

Ο /Η νηπιαγωγός, εκτός από τη βεβαιότητα που πρέπει να έχει για την αξία του κειμένου που αποφασίζει να αφηγηθεί στα παιδιά, είναι ανάγκη να νοιάζεται και για ορισμένα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν μια καλή αφήγηση. Τα στοιχεία αυτά είναι η απλότητα, η αμεσότητα, η δραματικότητα και ο ενθουσιασμός.

1. Η απλότητα. Το περιεχόμενο της ιστορίας και ο τρόπος που τη διηγούνται οι νηπιαγωγοί πρέπει να είναι απλός και κατανοητός. Διηγούνται τις ιστορίες χωρίς προσποίηση, χωρίς κανένα ίχνος πόζας. Πρέπει να αφοσιώνονται στην τέχνη τους, αφήνοντας την ιστορία να τους οδηγήσει όπου θέλει. Έτσι μόνο οι εικόνες και οι λέξεις που θα διαλέξουν θα είναι και απλές και θα γίνονται εύκολα κατανοητές. Γιατί είναι λογικό να μην χαίρονται τα παιδιά μια ιστορία που δεν την καταλαβαίνουν. Έτσι η απλότητα είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τον /την νηπιαγωγό που επιθυμεί να τραβήξει το ακροατήριό του /της.
2. Η αμεσότητα. Η διήγηση πρέπει να εξελίσσεται λογικά και τα διάφορα περιστατικά να δένονται το ένα μετά το άλλο. Η λογική σύνδεση των επεισοδίων είναι απαραίτητη για την κατανόηση

του κειμένου. Τα σχόλια και οι περιγραφές που δεν είναι απαραίτητα καταστρέφουν τη δράση και εμποδίζουν τη φαντασία των παιδιών να φτάσει ομαλά στο τέλος της ιστορίας.

3. Η δραματικότητα. Είναι βασική για την καλή αφήγηση. Όταν κάποιος διηγείται μια ιστορία πρέπει να συναρπάζονται απ' αυτήν, να εμβαθύνουν στους χαρακτήρες και να ταυτίζονται με τους ήρωές της. Όλα αυτά γίνονται αυθόρμητα, χωρίς θεατρνισμούς. Σύμφωνα μάλιστα με τον Β. Αναγνωστόπουλο «ο αφηγητής δεν είναι ηθοποιός, δεν παίζει θέατρο. Απλώς ερεθίζει τη φαντασία των ακροατών του. Γι' αυτό όλη η στάση του πρέπει απλώς να υποδηλώνει και όχι να διευκρινίζει ή υπερβολικά να μιμείται».
4. Ο ενθουσιασμός. Τα στοιχεία της απλότητας, της αμεσότητας και της δραματικότητας δε θα αρκούσαν να κάνουν ευχάριστη μια αφήγηση, αν έλειπε ο ενθουσιασμός. Ο ενθουσιασμός είναι η «επέκταση της προσωπικής ευχαρίστησης του ομιλητή». Ο /Η νηπιαγωγός, δηλαδή, θα πρέπει να θέλει με ευχαρίστηση να πει μια ιστορία. Αν είναι κουρασμένη και βαριεστημένη, αυτό θα μεταδοθεί και στα παιδιά. Με την ενθουσιαστική αφήγηση δημιουργείται ένα αισιόδοξο κλίμα απαραίτητο στα παιδιά.¹⁷

3. 4 Δραστηριότητες που εφαρμόζονται μετά την αφήγηση

Η αφήγηση ενός παραμυθιού ή μιας ιστορίας αποτελεί πηγή ερεθισμάτων και αντιδράσεων για περαιτέρω δραστηριότητες. Η ενασχόληση των παιδιών μ' αυτούς τους δευτερεύοντες στόχους της αφήγησης είναι σφαιρικής και πολύπλευρης σημασίας, αφού καλλιεργούν και αναπτύσσουν τον ψυχοκινητικό, νοητικό, συναισθηματικό, κοινωνικό και ηθικό τομέα. Το παιδί με την εμπλοκή του σε ανάλογες δραστηριότητες θα εκφραστεί δημιουργικά, θα προβάλλει τον εσωτερικό του κόσμο, θα επικοινωνήσει και θα

συνεργαστεί με άλλους, θα εκτονωθεί σωματικά και ψυχικά. Είναι, εξάλλου, γνωστός ο ψυχοθεραπευτικός ρόλος της δραματοποίησης μιας ιστορίας.

Η συμμετοχή σ' αυτές τις δραστηριότητες κάνει φανερή τη δυνατότητα του μικρού παιδιού αν δημιουργεί κάτι, να εκφράζει και να εκφράζεται, να πραγματώνει και να πραγματώνεται και με πολύ αυθορμητισμό και πολύ φυσικότητα σε σκόπιμες και προσωπικές δραστηριότητες, όπου η φαντασία κατέχει μια πλατιά θέση.

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχία των στόχων αυτών των μεταφηγηματικών δραστηριοτήτων είναι η σωστή οργάνωσή τους από το /τη νηπιαγωγό, μέσα σ' ένα κλίμα ελευθερίας, ενθάρρυνσης και σεβασμού της ατομικής προσπάθειας των νηπίων. Το είδος της δραστηριότητας που θα οργανώσει ο/ η νηπιαγωγός θα εξαρτηθεί από το περιεχόμενο της αφήγησης, τα πρόσωπα, τη δράση. Γι' αυτό η επιλογή της ιστορίας θα πρέπει να γίνει προσεχτικά

Οι δραστηριότητες πραγματοποιούνται την ίδια μέρα, αμέσως μετά την αφήγηση, καθώς και μετά από αρκετές μέρες. Μεταξύ αυτών των δραστηριοτήτων που μπορούν να οργανωθούν στο χώρο του νηπιαγωγείου, περιλαμβάνεται και η παράσταση του κουκλοθέατρου. Η νηπιαγωγός ή τα νήπια, δηλαδή, δραματοποιούν τους ήρωες και γενικότερα την ιστορία του παραμυθιού στη σκηνή του κουκλοθέατρου.

3. 5 Αναδόμηση του παραμυθιού με κούκλες μέσα από το κουκλοθέατρο

Το παραμύθι, λοιπόν, μπορεί να μεταφερθεί διασκευασμένο στο κουκλοθέατρο είτε από τα παιδιά είτε από τη νηπιαγωγό. Οι κούκλες από το κουκλοθέατρο βοηθούν τα παιδιά να «παίξουν» το παραμύθι που άκουσαν προηγουμένως από τη νηπιαγωγό. Τις κρατούν στα χέρια τους, στέκονται απέναντι από τα άλλα παιδιά και αρχίζουν την αναδόμηση της ιστορίας που άκουσαν. Συμμετέχουν δυο ή περισσότερα.

Το κουκλοθέατρο είναι από τις πιο αγαπημένες δραστηριότητες των παιδιών. Μετά την αφήγηση η ιστορία μπορεί να μεταφερθεί πίσω από

το παραβάν με δύο μορφές: α) από τη νηπιαγωγό, β) από τα ίδια τα παιδιά. Και στις δύο περιπτώσεις απαιτείται ιδιαίτερη προετοιμασία.

A. Στην περίπτωση που η νηπιαγωγός παίζει το έργο για τα παιδιά, πρέπει να λάβει υπόψη της όλα όσα ισχύουν για τη μεταφορά ενός παραμυθιού στο κουκλοθέατρο. Τα παιδιά μπορούν να συμμετέχουν στην κατασκευή των σκηνικών ή της κούκλας.

B. Αν αποφασιστεί να μεταφερθεί το παραμύθι στο κουκλοθέατρο από τα παιδιά εξ ολοκλήρου, χρειάζεται προσοχή και καλή οργάνωση για να συνεργαστούν, αλλά και να συντονιστούν. Εδώ εμπλέκονται πολλές δραστηριότητες μαζί, αφού τα παιδιά θα αποδώσουν τα διαλογικά κομμάτια σταδιακά, θα μιμηθούν τους ήρωες έξω από το παραβάν πρώτα, θα κατασκευάσουν τις κούκλες, τα σκηνικά και τα εξαρτήματα που είναι απαραίτητα.

Μ' αυτή τη δραστηριότητα καλλιεργείται η συνεργασία, ο προβληματισμός, η δημιουργικότητα, ο αυτοσχεδιασμός, η γλώσσα, η τέχνη της μίμησης.¹⁸

3. 6 Δραστηριότητες που βοηθούν την δραματοποίηση του παραμυθιού

Ανάμεσα στις δραστηριότητες του παραμυθιού και του κουκλοθέατρου είναι δυνατόν να προηγηθούν άλλες δραστηριότητες οι οποίες είναι δυνατόν να συμβάλλουν σημαντικά ώστε τα νήπια να δραματοποιήσουν πιο εύκολα και πιο ουσιαστικά το παραμύθι που μόλις άκουσαν από τον /την νηπιαγωγό.

1. Συζήτηση - σχολιασμός

Μια πρώτη δραστηριότητα που μπορεί να αναπτυχθεί μετά την αφήγηση είναι η συζήτηση – σχολιασμός που παρουσιάζεται με δύο μορφές:

A. Αυθόρμητα

B. Προγραμματισμένα

Στην πρώτη περίπτωση, η συζήτηση προκύπτει από τις ερωτήσεις, παρατηρήσεις ή σχόλια που κάνουν τα ίδια τα παιδιά. Τα επεισόδια του αφηγήματος, η στάση και η συμπεριφορά των ηρώων, αλλά και το ύφος της αφήγησης προκαλούν ερωτήσεις – παρατηρήσεις των παιδιών πολλαπλού χαρακτήρα, που επιβραβεύουν ή επικρίνουν τη στάση των ηρώων.

Μέσα, λοιπόν, από τη συζήτηση τα νήπια μπορούν να αναλύσουν καλύτερα το χαρακτήρα των ηρώων, να βρουν λύση και πιθανόν τον τρόπο που θα χρησιμοποιούσαν, αν βρίσκονταν σε ανάλογη κατάσταση μ' αυτή των ηρώων. Έτσι όταν αποφασίσουν να δραματοποιήσουν το συγκεκριμένο παραμύθι στο κουκλοθέατρο έχουν ήδη καταλάβει καλύτερα την ιστορία του παραμυθιού και μπορούν να αποδώσουν σωστά τους ήρωες του.

2. Αναδιήγηση του παραμυθιού

Μια άλλη δραστηριότητα που πραγματοποιείται συνήθως μετά την αφήγηση ενός παραμυθιού, είναι η αναδιήγηση του. Η αναδιήγηση μπορεί να γίνει:

- A. Από ένα παιδί
- B. Από τη συμμετοχή περισσότερων ή
- C. Με βάση τις εικόνες του παραμυθιού

Αυτό ο τρόπος σαφώς βοηθάει το παιδί να αναγνωρίσει και να παρακολουθήσει την εξέλιξη του παραμυθιού και φυσικά να κατανοήσει καλύτερα την ιστορία του. Εξάλλου όπως ήδη έχει αναφερθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο τα νήπια αρέσκονται στην επανάληψη και την επιζητούν. Ο τρόπος, βέβαια, με τον οποίο το παιδί δημιουργεί δεν είναι απλή μίμηση και επανάληψη, αλλά έχει στοιχεία αυθόρμητης σύνθεσης και πρωτοτυπίας.¹⁹

3. Κατασκευή κούκλας.

Μια αληθινά πολύ καλή δραστηριότητα που συνδέει άμεσα το παραμύθι με την παράσταση κουκλοθέατρου είναι η κατασκευή κούκλας. Εννοείται, βέβαια, ότι η κατασκευή θα γίνει από τα ίδια τα παιδιά και θα ήταν πολύ καλό η κατασκευή κούκλας να ενταχθεί στο πρόγραμμα της νηπιαγωγού.

Η αλήθεια είναι ότι υπάρχουν πολλοί τρόποι κατασκευής κούκλας και κάθε μέρα ανακαλύπτονται καινούριοι τρόποι ως προς την τεχνική και τα υλικά. Αρχικά είναι καλό να δοθούν στα παιδιά απλά υλικά, όπως για παράδειγμα κάλτσες ή καπέλα, για να κατασκευάσουν κούκλες. Σιγά σιγά μπορούν να χρησιμοποιούν πιο σύνθετα ή δύσκολα υλικά, όπως είναι ο πηλός ή ο χαρτοπολτός που χρειάζεται χρόνο για να στεγνώσει.

Η κατασκευή κούκλας από τα παιδιά τα αφήνει ελεύθερα να χρησιμοποιήσουν τη φαντασία τους και την ευρηματικότητα τους και να δημιουργήσουν έναν ήρωα όπως τα ίδια τον έχουν πλάσει στο μικρό μυαλό τους. Έτσι όταν έχουν φτιάξει μόνα τους την κούκλα – ήρωα του παραμυθιού και τελειώσουν την κατασκευή τους, τη θαυμάζουν και το αμέσως επόμενο πράγμα που επιθυμούν να κάνουν είναι να παίξουν μαζί της, να την κινήσουν, να της δώσουν ζωή. Γι' αυτό ενστικτωδώς την παίρνουν στα χέρια τους και προσπαθούν να την ζωντανέψουν. Είναι δημιούργημά τους και θέλουν να βρουν τρόπους αξιοποίησής του. Το συγκρίνουν με την κούκλα του φίλου τους, βρίσκουν κοινά σημεία και τις διαφορές ανάμεσα τους. Είναι υπερήφανα για την κούκλα τους και την επιδεικνύουν παντού.

Έτσι όταν ο/ η νηπιαγωγός καλεί τα νήπια να παίξουν το παραμύθι έχουν ήδη βρει τους ρόλους τους σύμφωνα με την κούκλα που μόλις έφτιαξαν και ανυπομονούν να τους ζωντανέψουν μέσω της κούκλας.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Μέσα στα πλαίσια της παρούσας εργασίας και προκειμένου να αποδειχθούν και στην πράξη όλες οι πληροφορίες των κεφαλαίων του θεωρητικού μέρους, πληροφορίες εντοπισμένες σε αξιόλογα βιβλία μεγάλων παιδαγωγών αλλά και μέσα από προσωπικά βιώματα, πραγματοποιήθηκε και μια έρευνα σε κάποια νηπιαγωγεία.

Συγκεκριμένα η έρευνα αυτή:

- ❖ Έγινε σε τρία τμήματα νηπιαγωγείων της πόλης του Βόλου.
- ❖ Πρόκειται για δύο κλασσικά και για ένα ολοήμερο.
- ❖ Συνολικά όλα τα παιδιά που απασχολήθηκαν στην εν λόγω έρευνα ήταν 44 νήπια και προνήπια.

Αναφορικά με την έρευνα περιλαμβάνει τέσσερα μέρη:

- Ένα ερωτηματολόγιο
- Μια δραστηριότητα ανάγνωσης παραμυθιού
- Μία δραστηριότητα κατασκευής κούκλας
- Και μία δραστηριότητα κουκλοθέατρου.

Έτσι, λοιπόν, κατά τη διάρκεια της πρώτης επίσκεψης στα νηπιαγωγεία θα ζητηθεί ένα ένα από τα παιδιά, να απαντήσουν στις ερωτήσεις ενός ερωτηματολογίου. Στόχος του ερωτηματολογίου αυτού είναι να σημειωθούν τα πραγματικά ενδιαφέροντα των παιδιών γύρω από τα τρία αντικείμενα των δραστηριοτήτων:

1. το παραμύθι,
2. την κατασκευή κούκλας και
3. τη δραματοποίηση του παραμυθιού

Α' μέρος - ερωτηματολόγιο

Το εν λόγω ***ερωτηματολόγιο*** περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικά με το παραμύθι, τους ήρωες των παραμυθιών, τις παραστάσεις κουκλοθέατρου, τις κούκλες που χρησιμοποιούνται στο κουκλοθέατρο... Οι ερωτήσεις αυτές θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι

αόρατα χωρισμένες σε τρεις κατηγορίες, στο παραμύθι, στο κουκλοθέατρο και στην κατασκευή κούκλας.

Η κάθε μια από τις κατηγορίες αντιστοιχούσε στις τρεις δραστηριότητες που θα ακολουθούσαν. Συγκεκριμένα η πρώτη δραστηριότητα αφορούσε το αντικείμενο του παραμυθιού, αφού ήταν «ανάγνωση ενός παραμυθιού», η δεύτερη αναφερόταν στην κούκλα αφού ήταν «η κατασκευή κούκλας» και η τρίτη περιλάμβανε το αντικείμενο του κουκλοθέατρου αφού αφορούσε μια *κουκλοθεατρική παράσταση*.

Στο σημείο αυτό κρίνεται αναγκαίο να τονιστεί ότι η πραγματοποίηση της κάθε δραστηριότητας είναι άμεσα εξαρτώμενη από τις απαντήσεις του δείγματος των παιδιών. Ανάλογα, δηλαδή, με τις απαντήσεις που θα δώσουν τα νήπια στις προσωπικές συνεντεύξεις τους (εφαρμογή ερωτηματολογίων) θα αποφασιστεί η πραγματοποίηση ή η αποφυγή της κάθε δραστηριότητας. Αφού αποφασιστεί η πραγματοποίηση κάθε δραστηριότητας, ο τρόπος διεξαγωγής της θα καθοριστεί πάλι από τις απαντήσεις που θα δώσουν τα νήπια στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου.

B' μέρος - δραστηριότητες

Το δεύτερο μέρος της έρευνας είναι η ***διεξαγωγή των τριών δραστηριοτήτων***.

- Αρχικά η πρώτη δραστηριότητα είναι η *ανάγνωση ενός παραμυθιού* στα τρία τμήματα. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι το παραμύθι που θα επιλεγεί θα είναι σύμφωνα με τις απαντήσεις των παιδιών στα ερωτηματολόγια. Θα διαβαστεί δηλαδή το δημοφιλέστερο παραμύθι στις προτιμήσεις των παιδιών, το πιο αγαπημένο τους. Στόχος της δραστηριότητας της παιδικής λογοτεχνίας είναι η εξοικείωση των νηπίων με τον έντεχνο λόγο και να αγαπήσουν τον κόσμο της λογοτεχνίας μέσα από τα κλασικά και διαχρονικά παραμύθια.
- Η δεύτερη δραστηριότητα, που θα ακολουθήσει, είτε την ίδια μέρα αμέσως μετά την ανάγνωση του παραμυθιού, είτε μια άλλη μέρα θα είναι η *κατασκευή των κούκλων* από τους ήρωες του παραμυθιού. Η τεχνική που θα χρησιμοποιηθεί θα είναι σύμφωνη με τις ήδη τεχνικές που θα έχουν χρησιμοποιήσει οι νηπιαγωγοί στο τμήμα τους. Σκοπός της είναι η έκφραση των νηπίων μέσα

από διαφορετικά μέσα και η δημιουργία μέσω της ανάπτυξης της φαντασίας.

- Η τρίτη και τελευταία δραστηριότητα είναι φυσικά η παράσταση του κουκλοθέατρου. Θα γίνεται, δηλαδή, δραματοποίηση του παραμυθιού που ήδη έχει ειπωθεί στα παιδιά και οι ήρωες του έχουν πάρει τη μορφή κούκλας, στο κουκλοθέατρο. Τα νήπια θα είναι έτοιμα να ζωντανέψουν τις κούκλες που θα έχουν φτιάξει και θα παίξουν το παραμύθι που πριν λίγη ώρα ή πριν λίγες μέρες άκουσαν. Η δραστηριότητα αυτή είναι ουσιαστικά η απάντηση στο ερώτημα της παρούσας εργασίας. Μέσα από την πραγματοποίησή της θα διαφανεί ο τρόπος που τα νήπια θα οδηγηθούν από την αφήγηση του παραμυθιού στην δραματοποίησή του.

Αφού, συνεπώς, θα ολοκληρωθεί η έρευνα στα νηπιαγωγεία στη συνέχεια θα καταγραφούν τα συμπεράσματα που θα προκύψουν απ' αυτή.

A' ENOTHTA

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

A. Εφαρμογή

Κατά τη διάρκεια της πρώτης επίσκεψης στα νηπιαγωγεία κλήθηκαν ένα ένα τα νήπια και τα προνήπια των τμημάτων να απαντήσουν σε ένα ερωτηματολόγιο. Η συνέντευξη αυτή των παιδιών πραγματοποιήθηκε σε έναν ξεχωριστό χώρο που μας υπέδειξαν οι νηπιαγωγοί και όχι στην αίθουσα του νηπιαγωγείου. Αυτό, βέβαια, έγινε για ευνόητους λόγους, για να μην επηρεάζονται τα νήπια μεταξύ τους και να υπάρχει η δυνατότητα σκέψης και ελεύθερης έκφρασης του καθενός.

Τόσο τα νήπια όσο και τα προνήπια ήταν πραγματικά πρόθυμα να απαντήσουν στις ερωτήσεις που τους τέθηκαν και να αναπτύξουν μια ζεστή κουβέντα μαζί μας εξιστορώντας υπερήφανα τις εμπειρίες τους, σκεφτόμενα πολλές φορές τις ερωτήσεις που τους γίνονταν, διακόπτοντας ακόμα για να αναφέρουν κάποιο αδιάφορο γεγονός αποπροσανατολίζοντας έτσι με τον αυθορμητισμό τους τη συνέντευξη.

Ωστόσο τα αντικείμενα του παραμυθιού και του κουκλοθέατρου που τους ζητήθηκε να σχολιάσουν και να αναφέρουν τις προσωπικές τους εμπειρίες αποδείχθηκε ένα πολύ αγαπημένο θέμα για τα νήπια αφού από την πρώτη κιόλας ερώτηση «Ακούς παραμύθια;» ακόμη και τα πιο φοβισμένα παιδιά άλλαζαν τελείως την διάθεση και την έκφρασή τους και άρχιζαν με προθυμία, ενδιαφέρον και κέφι να απαντούν στις ερωτήσεις.

Ποιες είναι όμως οι άλλες ερωτήσεις που τράβηξαν τόσο πολύ το ενδιαφέρον νηπίων και προνηπίων; Παρακάτω παρατίθενται αναλυτικότερα οι απαντήσεις του ερωτηματολογίου.

B. Ανάλυση ερωτηματολογίου

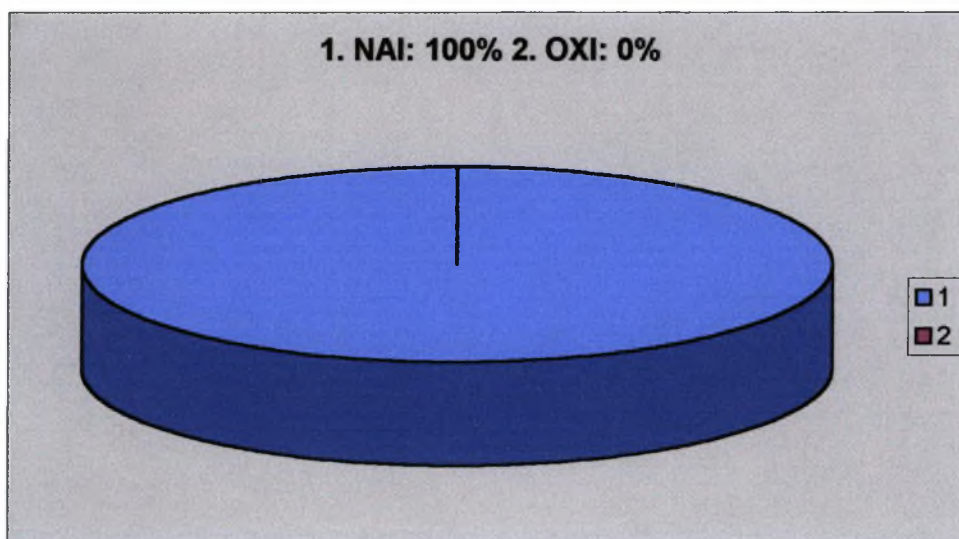
Ο στόχος του παραπάνω ερωτηματολογίου ήταν να διαπιστωθούν οι προτιμήσεις των νηπίων στα παραμύθια καθώς και οι εμπειρίες τους γύρω από το αντικείμενο του κουκλοθέατρου. Έτσι, λοιπόν, ύστερα από την διεξαγωγή αυτής της ενότητας της εργασίας διαπιστώθηκαν τα εξής αποτελέσματα:

Ερώτηση 1^η

Ακούς παραμύθια;

Ναι 44/ 44 Ποσοστό 100%

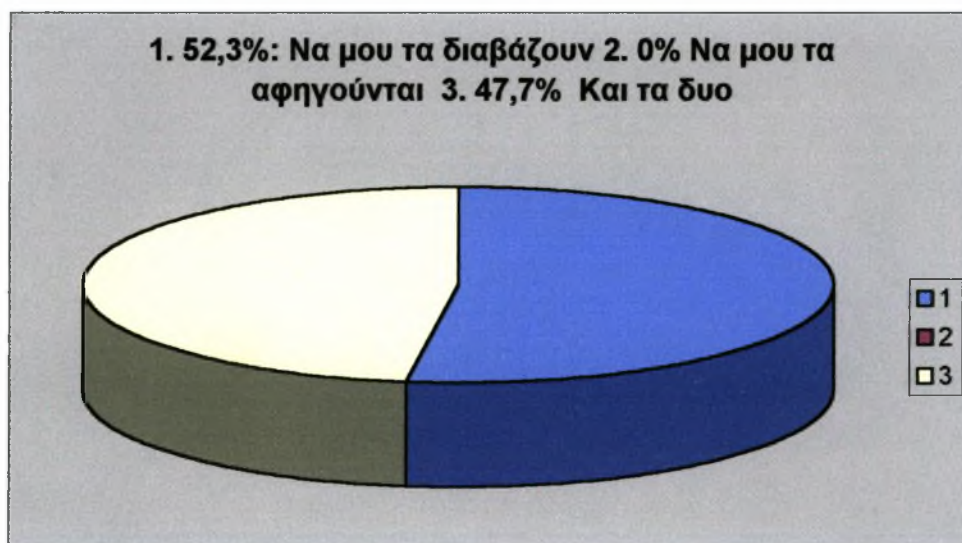
Όχι 0/ 44 « 0%

Μου τα διαβάζουν
23/ 44 ποσοστό 52,3%

Μου τα αφηγούνται
0/ 44 ποσοστό 0%

Και τα δύο
21/ 44 ποσοστό 47,7%

Εύλογες και αναμενόμενες οι απαντήσεις των νηπίων στο πρώτο μέρος της πρώτης ερώτησης αποδεικνύουν για άλλη μια φορά τη διαχρονικότητα του παραμυθιού. Όλα τα παιδιά απάντησαν θετικά, ότι δηλαδή ακούνε παραμύθια. Αναφορικά με το δεύτερο μέρος της ερώτησης οι γονείς τείνουν περισσότερο να διαβάζουν στα παιδιά τους παραμύθια (52,3%) παρά να τους αφηγούνται κάποια (47,7%).

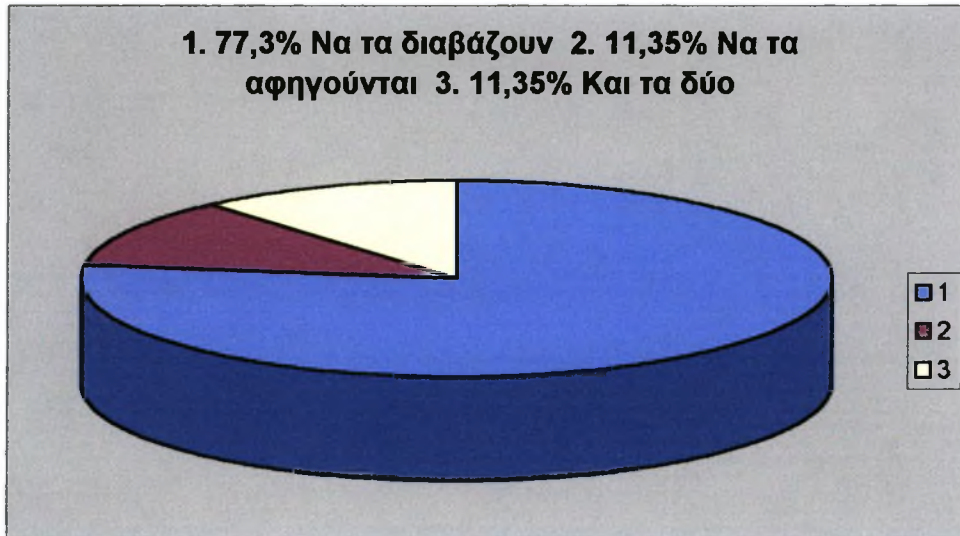
Ερώτηση 2^η

Εσένα πως σου αρέσει να το ακούς;

Να τα διαβάζουν 34/ 44 ποσοστό 77,3%

Να τα αφηγούνται 5/ 44 « 11,35%

Και τα δύο 5/ 44 « 11,35%

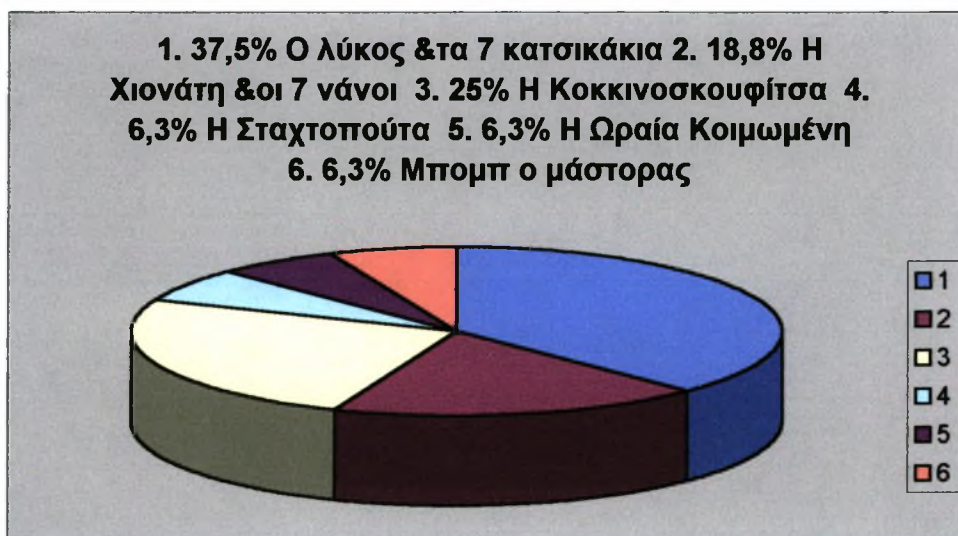
Εδώ τα περισσότερα νήπια προτιμούν την ανάγνωση των παραμυθιών (77,3%) και μόνο ένα 11,3% αρέσκεται στην αφήγηση. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι μόνο 5 παιδιά ανέφεραν μόνο την αφήγηση. Κάποια μάλιστα δικαιολόγησαν την απάντησή τους στη ύπαρξη εικόνων μέσα στα παραμύθια και στην προτίμησή τους σ' αυτές.

Ερώτηση 3^η και 6^η

Μπορείς να μου πεις κάποιο παραμύθι;

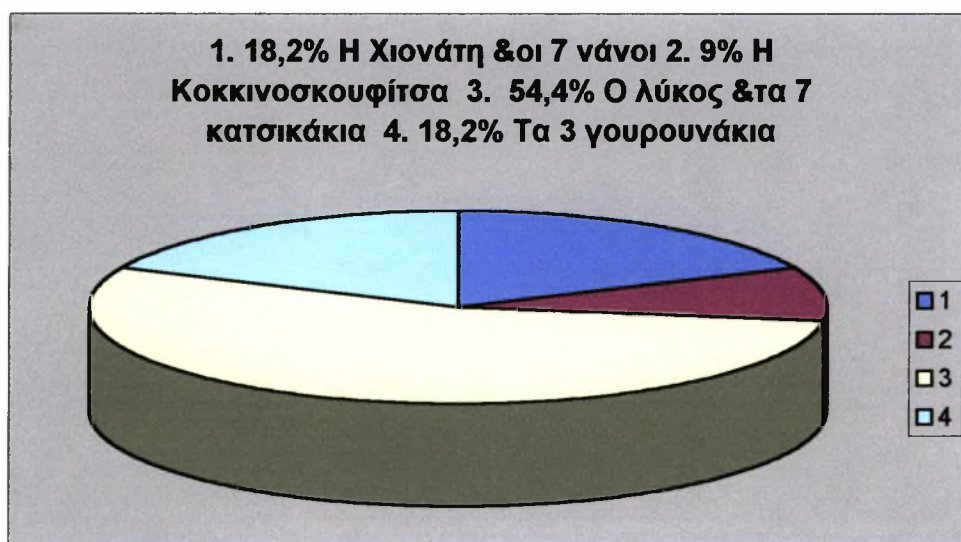
17^ο νηπιαγωγείο – κλασσικό τμήμα

ΠΑΡΑΜΥΘΙ	ΠΑΙΔΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Ο λύκος & τα 7 κατσικάκια	6/ 16	37,5%
Η Χιονάτη & οι 7 νάνοι	3/ 16	18,8%
Η Κοκκινσκουφίτσα	4/ 16	25%
Η Σταχτοπούτα	1/ 16	6,3%
Η Ωραία Κοιμωμένη	1/ 16	6,3%
Μπομπ ο μάστορας	1/ 16	6,3%

17^ο νηπιαγωγείο – ολοήμερο τμήμα

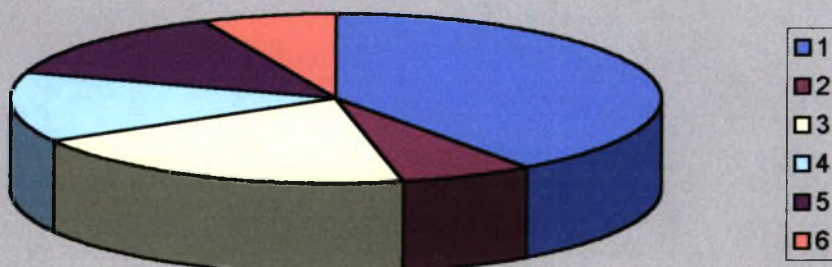
ΠΑΡΑΜΥΘΙ	ΠΑΙΔΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Η Χιονάτη & οι 7 νάνοι	2/ 11	18,2%
Η Κοκκινোসκουφίτσα	1/ 11	9%
Ο λύκος & τα 7 κατσικάκια	6/ 11	54,4%
Τα τρία γουρουνάκια	2/ 11	18,2%

21^ο νηπιαγωγείο - κλασσικό τμήμα

ΠΑΡΑΜΥΘΙ	ΠΑΙΔΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Ο λύκος & τα 7 κατσικάκια	6/ 15	40%
Πήτερ Παν	1/ 15	6,7%
Η Κοκκινোসκουφίτσα	3/ 15	20%
Τα 3 γουρουνάκια	2/ 15	13,3%
Η Σταχτοπούτα	2/ 15	13,3%
Η Χιονάτη & οι 7 νάνοι	1/ 15	6,7%

1. 40% Ο λύκος & τα 7 κατσικάκια 2. 6,7% Πήτερ Παν 3. 20% Η Κοκκινοσκουφίτσα 4. 13,3% Τα 3 γουρουνάκια 5. 13,3% Η Σταχτοπούτα 6. 6,7% Η Χιονάτη & οι 7 νάνοι

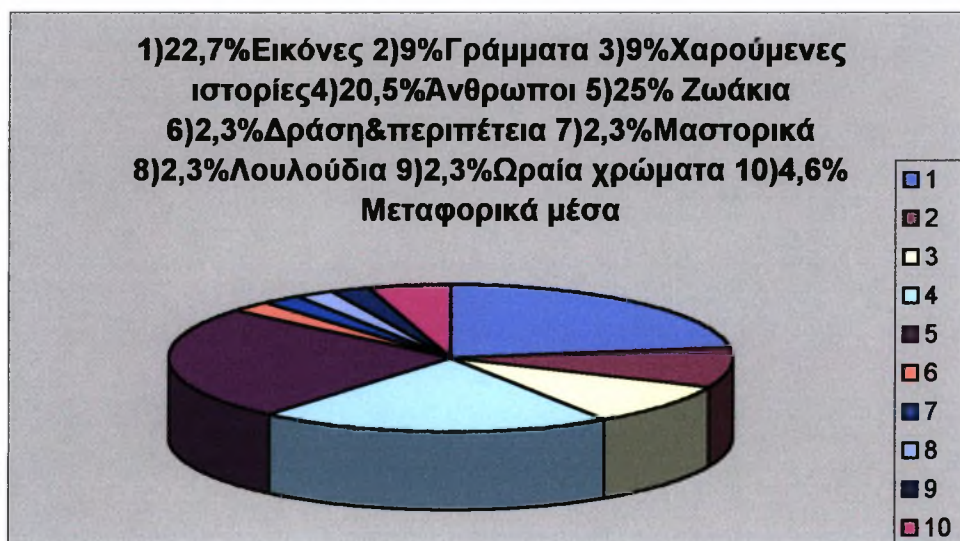
Η αλήθεια είναι ότι κατά τη διάρκεια της συνέντευξης οι ερωτήσεις 3 και 6 συγχωνεύτηκαν και γι' αυτό τα αποτελέσματα είναι κοινά. Αναφορικά, λοιπόν, με το αγαπημένο τους παραμύθι τα νήπια και των τριών τμημάτων μοιράστηκαν σε πολλές ομάδες αφού δόθηκε ποικιλία απαντήσεων. «Η Χιονάτη & οι 7 νάνοι», «Η Κοκκινοσκουφίτσα», «Η Σταχτοπούτα» και «Τα τρία γουρουνάκια» ήταν από τα πιο αντιπροσωπευτικά. Τα περισσότερα νήπια, ωστόσο, προτίμησαν «το λύκο και τα 7 κατσικάκια». Το σημαντικότερο σ' αυτήν την ερώτηση ήταν ότι το παραμύθι που θα επέλεγαν τα περισσότερα νήπια θα επιλεγόταν τελικώς και για την πραγματοποίηση των δραστηριοτήτων που θα ακολουθούσαν. Έτσι, το παραμύθι αυτό ήταν «Ο λύκος και τα 7 κατσικάκια».

Στο σημείο αυτό είναι ανάγκη να αναφερθεί ότι επικρατεί μια μικρή σύγχυση όσον αφορά την έννοια παραμύθι. Κάποια από τα νήπια δεν έδειξαν την προτίμησή τους αναφέροντας κάποιο γνωστό κλασικό παραμύθι αλλά διάφορες ιστορίες σύγχρονων ξενόφερτων βιβλίων όπως για παράδειγμα «Ο Σποτ» ή «Ο Μπομπ ο μάστορας». Προκύπτει, έτσι, το συμπέρασμα ότι τα κλασσικά παραμύθια τείνουν να εξαλειφθούν στις μέρες μας, αφού τη θέση τους διεκδικούν πολλά σύγχρονα βιβλία στα οποία τα παιδιά δείχνουν την προτίμησή τους.

Ερώτηση 4^η

Τι σου αρέσει να έχουν μέσα τα παραμύθια;

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ - ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΑΙΔΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Εικόνες	10/ 44	22,7%
Γράμματα	4/ 44	9%
Χαρούμενες ιστορίες	4/ 44	9%
Ανθρώπους	9/ 44	20,5%
Ζωάκια	11/ 44	25%
Δράση και περιπέτεια	1/ 44	2,3%
Μαστορικά	1/ 44	2,3%
Λουλούδια	1/ 44	2,3%
Ωραία χρώματα	1/ 44	2,3%
Αεροπλάνο, αυτοκίνητο..	2/ 44	4,6%

Σ' αυτήν την ερώτηση υπήρχαν ποικίλες απόψεις και προτιμήσεις. Γενικά, όμως, τα νήπια αρέσκονται στους ήρωες, ανθρώπους και ζώα. Ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό (22,7%) των παιδιών αναφέρει ακόμα ότι προτιμά την ύπαρξη των εικόνων μέσα σε ένα παραμύθι.

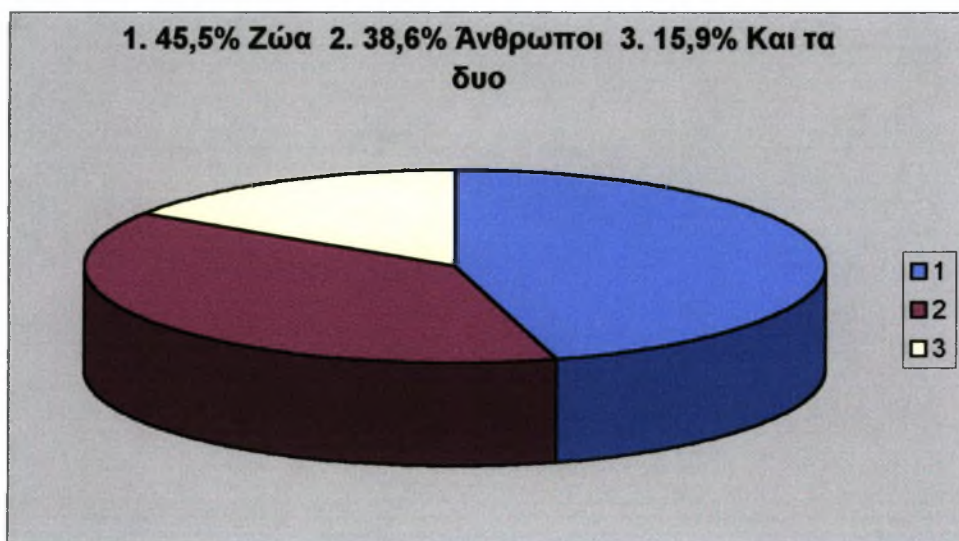
Ερώτηση 5^η

Ποιοι ήρωες σου αρέσουν πιο πολύ;

Ζώα 20/ 44 ποσοστό 45,5%

Άνθρωποι 17/ 44 « 38,6%

Και τα δύο 7/ 44 « 15,9%

Εδώ οι απαντήσεις των παιδιών κυμάνθηκαν στις δύο κατηγορίες των ανθρώπων και των ζώων. Υπερισχύουν τα ζώα στις προτιμήσεις των νηπίων, με μια μικρή διαφορά ενώ μερικά παιδιά ανέφεραν και τις δύο ομάδες. Σ' αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τα ερωτηματολόγια τα περισσότερα νήπια που έδειξαν να προτιμούν ανθρώπους ήταν τα κορίτσια, τα οποία στις απαντήσεις τους είπαν ότι τους αρέσουν η Χιονάτη, η Σταχτοπούτα, η Κοκκικοσκουφίτσα, η Πεντάμορφη...

Ερώτηση 7^η

Εκτός από την αφήγηση ή τα βιβλία που αλλού έχεις δει ή έχεις ακούσει κάποια παραμύθια;

ΜΕΡΗ	ΠΑΙΔΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Τηλεόραση	32/ 44	72,7%
Κινηματογράφος	18/ 44	41%
Θέατρο	24/ 44	54,6%
Κουκλοθέατρο	26/ 44	59,1%
Video club	1/ 44	2,3%
Κινέζικο κουκλοθέατρο	10/ 44	22,7%
Μέγαρο μουσικής	1/ 44	2,3%

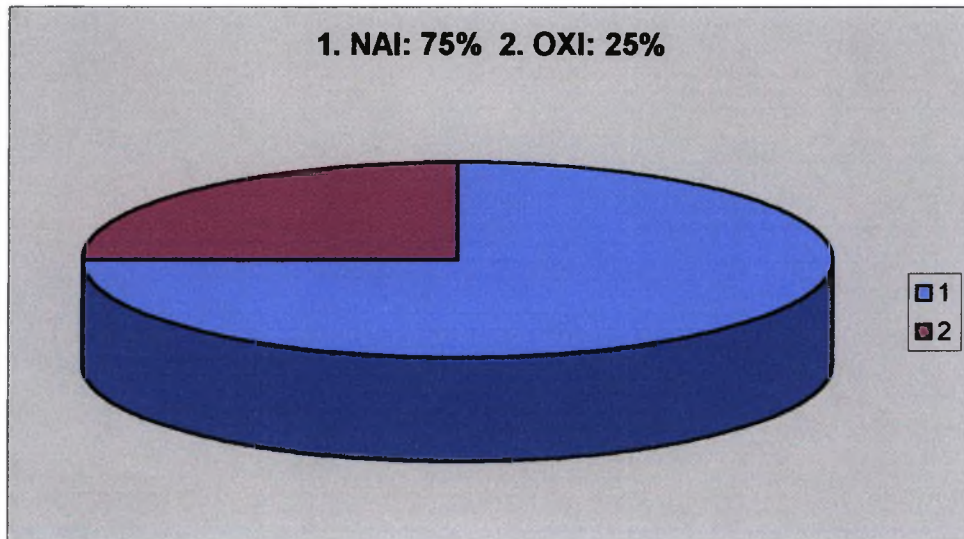
Απ' αυτήν την ερώτηση διαπιστώνει κανείς ότι τα παιδιά σήμερα μπορούν να δουν ή να ακούσουν και σ' άλλα μέρη παραμύθια, εκτός από τα βιβλία. Αξιοσημείωτο είναι βέβαια το γεγονός ότι κάποια νήπια ανέφεραν ότι άκουσαν και είδαν παραμύθι σε ένα κινέζικο θέατρο. Αργότερα οι νηπιαγωγοί ενημέρωσαν ότι πριν από λίγο καιρό είχαν επισκεφτεί ένα κινέζικό θέατρο με κούκλες, κάτι που έκανε μεγάλη εντύπωση στα παιδιά και το ανέφεραν σε αρκετές από τις απαντήσεις τους.

Ερώτηση 8^η

Έχεις παρακολουθήσει παραστάσεις κουκλοθέατρου;

Ναι 33/ 44 ποσοστό 75%

Όχι 11/ 44 « 25%

Ερώτηση 9^η

Στο κουκλοθέατρο τι βλέπεις συνήθως;

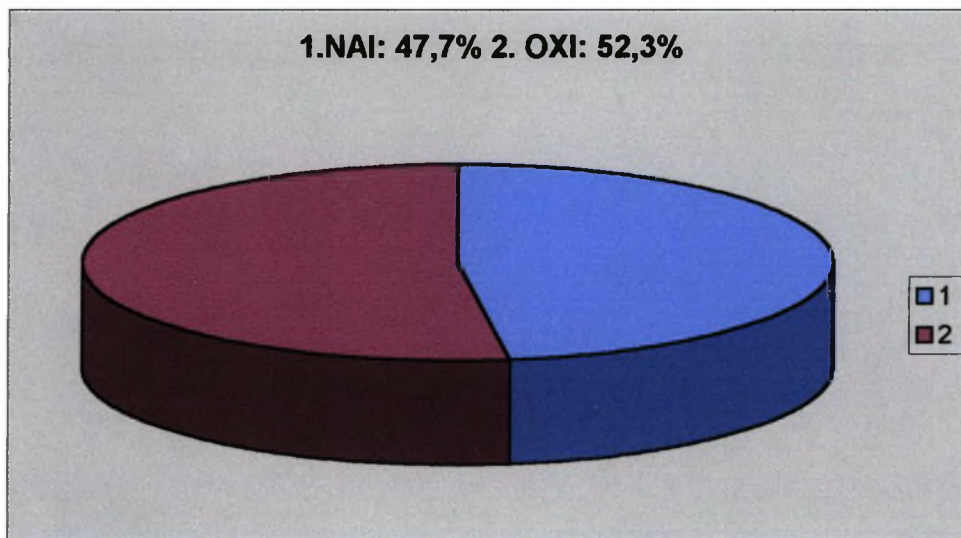
Από τα νήπια που παρακολουθήσαν παραστάσεις κουκλοθέατρου ένα μεγάλο ποσοστό ανέφερε για το κινέζικο κουκλοθέατρο που επισκέφτηκαν με το σχολείο τους. Τους άρεσαν πολύ οι κούκλες και ο τρόπος που κινούνταν και χόρευαν. Έκαναν μάλιστα λόγο για το νερό μέσα στο οποίο κινούνταν και έπαιζαν οι κούκλες. Αξιοσημείωτο είναι ότι από το 25% των παιδιών που δεν παρακολούθησε καμία παράσταση κουκλοθέατρου προέρχονταν από το τρίτο νηπιαγωγείο, το οποίο δεν είχε επισκεφτεί το κινέζικο κουκλοθέατρο.

Ερώτηση 10^η

Έχεις δει κανένα παραμύθι στο κουκλοθέατρο;

Ναι 21/ 44 ποσοστό 47,7%

Όχι 23/ 44 « 52,3%

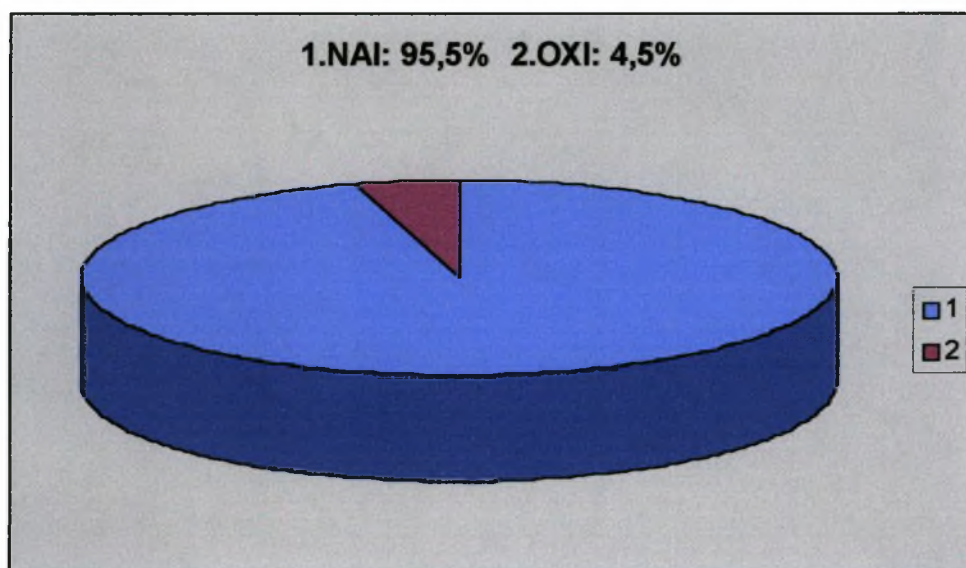

Ερώτηση 11^η

Θα σου άρεσε να δεις ένα παραμύθι στο κουκλοθέατρο;

Ναι 42/ 44 ποσοστό 95,5%

Όχι 2/ 44 « 4,5%

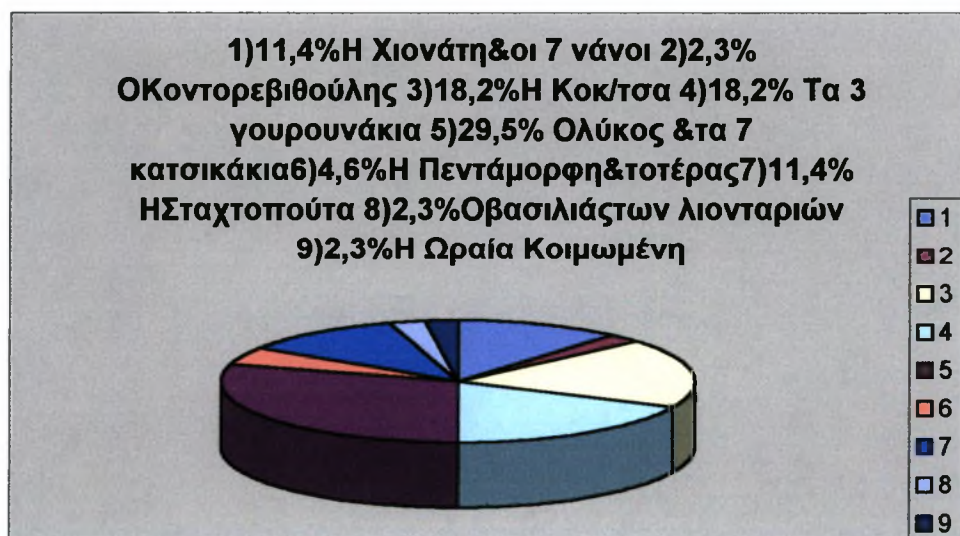

Η ερώτηση 10 δείχνει ότι σχεδόν 1 στα 2 παιδιά στις μέρες μας έχει δει παραμύθι στο κουκλοθέατρο ενώ με την 11^η ερώτηση φαίνεται η επιθυμία των νηπίων να παρακολουθήσουν μια παράσταση κουκλοθέατρου με θέμα κάποιο γνωστό παραμύθι, όπως φαίνεται στην παρακάτω ερώτηση.

Ερώτηση 12^η

Ποιο παραμύθι θα ήθελες να δεις;

ΠΑΡΑΜΥΘΙ	ΠΑΙΔΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ
Η Χιονάτη & οι 7 νάνοι	5/ 44	11,4%
Ο Κοντορεβιθούλης	1/ 44	2,3%
Η Κοκκινοσκουφίτσα	8/ 44	18,2%
Τα τρία γουρουνάκια	8/ 44	18,2%
Ο λύκος & τα 7 κατσικάκια	13/ 44	29,5%
Η Πεντάμορφη και το τέρας	2/ 44	4,6%
Η Σταχτοπούτα	5/ 44	11,4%
Ο βασιλιάς των λιονταριών	1/ 44	2,3%
Η Ωραία Κοιμωμένη	1/ 44	2,3%

Η δωδέκατη ερώτηση επιβεβαιώνει τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τις ερωτήσεις 3 και 6. Φαίνεται, λοιπόν, ξεκάθαρα για

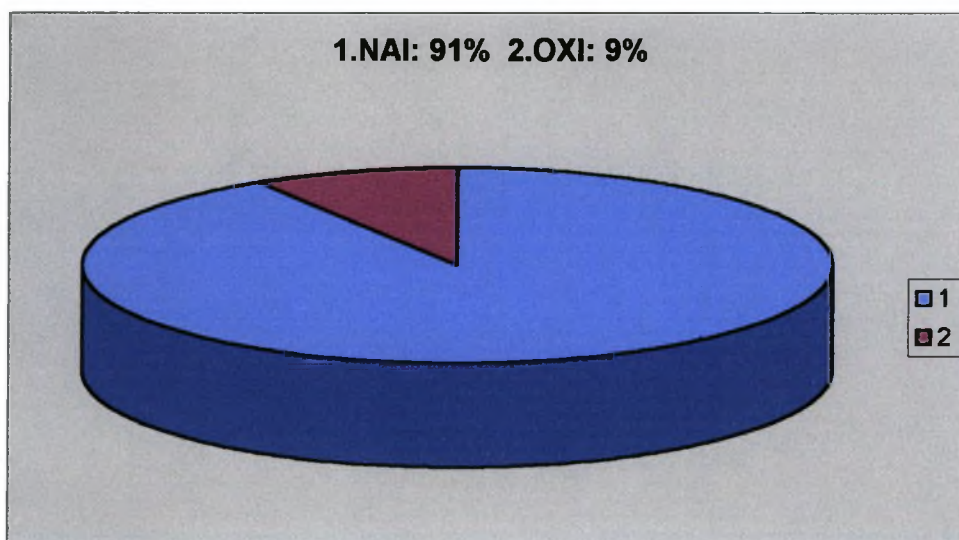
άλλη μια φορά η προτίμηση των παιδιών σε κάποια συγκεκριμένα, κλασικά παραμύθια. Τις περισσότερες ψήφους, ωστόσο, συγκέντρωσε πάλι το παραμύθι «ο λύκος και τα 7 κατσικάκια» γεγονός που συνέβαλε ώστε στην επόμενη φάση του πρακτικού μέρους της εργασίας αυτής να επιλεγεί το εν λόγω παραμύθι για την πραγματοποίηση των δραστηριοτήτων στο νηπιαγωγείο.

Ερώτηση 13^η

Εσύ έπαιξες κάποια φορά κουκλοθέατρο;

Ναι 40/ 44 ποσοστό 91%

Όχι 4/ 44 « 9 %

Και τι παίζεις;

A) δικές σου ιστορίες;	18/ 44 ποσοστό	41%
B) κάτι από το μυαλό σου;	19/ 44	« 44%
Γ) γνωστά παραμύθια;	7/ 44	« 15%

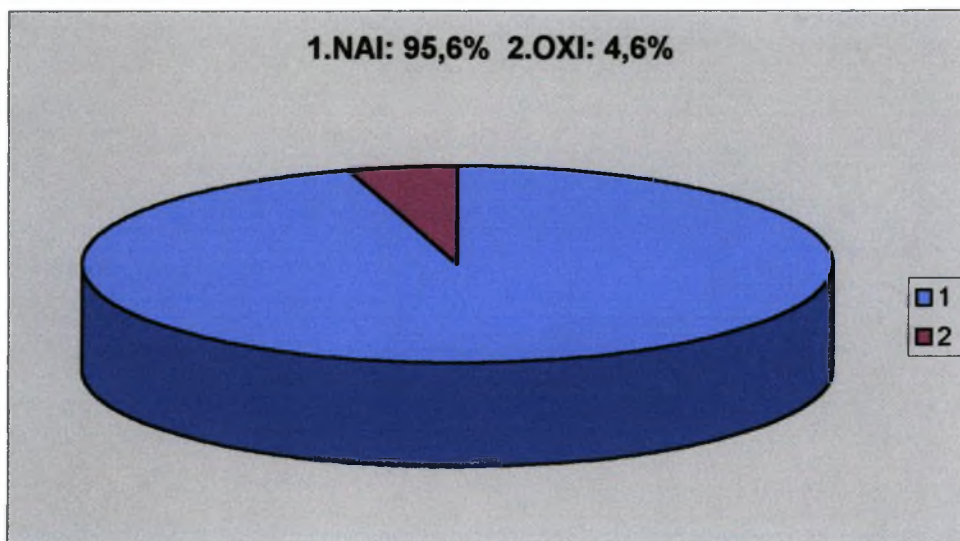
Όπως γίνεται εμφανές από την δέκατη τρίτη ερώτηση τα νήπια απασχολούνται στο κουκλοθέατρο, τα περισσότερα τουλάχιστον. Ωστόσο όταν ερωτήθηκαν απάντησαν ότι παίζουν κουκλοθέατρο κυρίως στο χώρο του νηπιαγωγείου, ενώ μερικά ανέφεραν ότι παίζουν στο σπίτι τους με τις κούκλες που έχουν. Στο υποερώτημα φαίνεται ακόμα ότι τα παιδιά προτιμούν να βγάζουν ιστορίες δικές τους, από το μυαλό τους και να τις δραματοποιούν στο κουκλοθέατρο παρά να παίζουν γνωστά παραμύθια.

Ερώτηση 14^η

Θα ήθελες να παίζεις εσύ ένα παραμύθι με κούκλες;

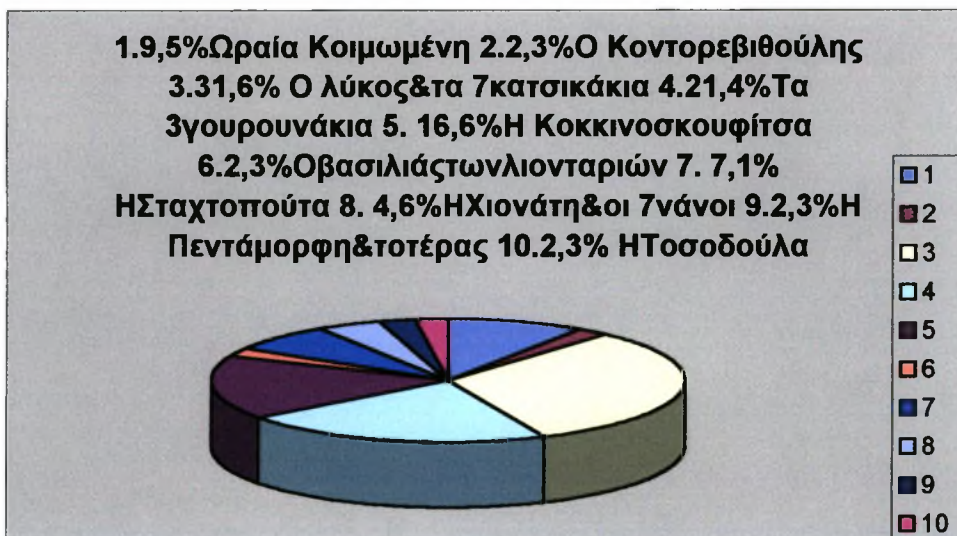
Ναι 42/ 44 ποσοστό 95,4%

Όχι 2/ 44 « 4,6%

Ποιο;

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ	ΠΑΙΔΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ωραία Κοιμωμένη	4/ 42	9,5%
Κοντορεβιθούλης	1/ 42	2,3%
Ο λύκος & τα 7 κατσικάκια	13/ 42	31%
Τα τρία γουρουνάκια	9/ 42	21,4%
Η Κοκκινοσκουφίτσα	7/ 42	16,6%
Ο βασιλιάς των λιονταριών	1/ 42	2,3%
Η Σταχτοπούτα	3/ 42	7,1%
Η Χιονάτη & οι 7 νάνοι	2/ 42	4,6%
Η Πεντάμορφη & το τέρας	1/ 42	2,3%
Η Τοσοδούλα	1/ 42	2,3%

Από την παραπάνω ερώτηση προκύπτει ότι σχεδόν όλα τα παιδιά θα ήθελαν να παίξουν ένα παραμύθι στο κουκλοθέατρο. Όταν δε ερωτήθηκαν ποιο θα επέλεγαν ανέφεραν για άλλη μια φορά τα ίδια κλασικά παραμύθια. Από αυτά ξεχωρίζουν τρία τα οποία έχουν αρκετά μεγάλα ποσοστά προτίμησης (πάνω από 15% το καθένα). Ωστόσο τα περισσότερα παιδιά, όπως και στις προηγούμενες παρόμοιες ερωτήσεις, επέλεξαν το παραμύθι «ο λύκος και τα 7 κατσικάκια» για να το δραματοποιήσουν στη σκηνή του κουκλοθέατρου.

Ερώτηση 15^η

Για να παίξεις ένα παραμύθι με τις κούκλες θα ήθελες:

A. Να ακούσεις πρώτα ένα παραμύθι;

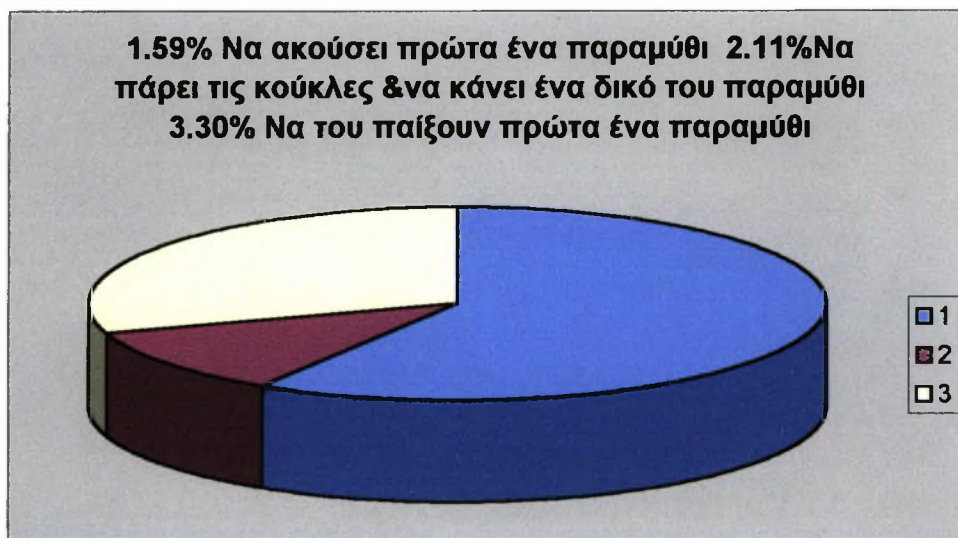
26/ 44 ποσοστό: 59%

B. Να πάρεις τις κούκλες και να κάνεις ένα δικό σου παραμύθι; 5/ 44

ποσοστό: 11%

Γ. Να σου παίξουν πρώτα ένα παραμύθι με τις κούκλες;

13/ 44 ποσοστό: 30%

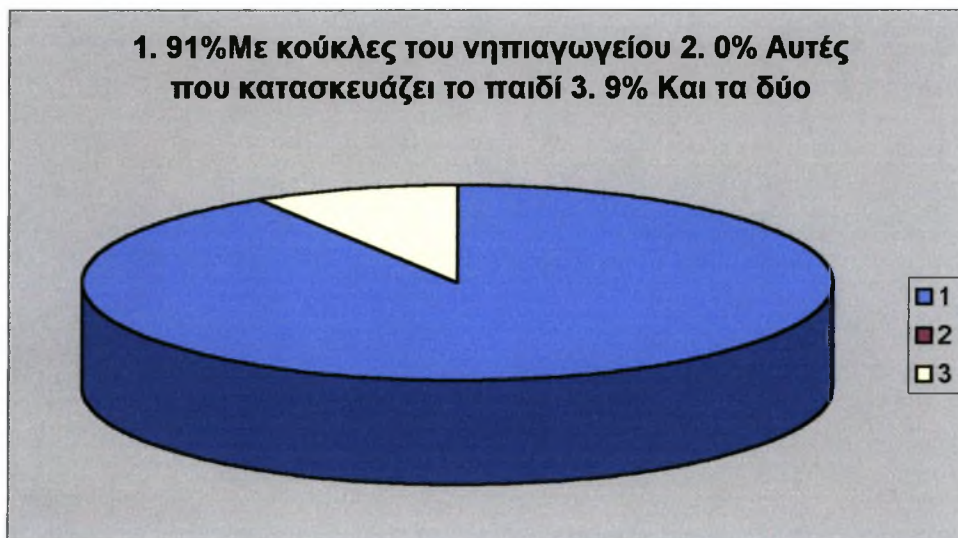
Η παρούσα ερώτηση συνέβαλε αρκετά στην οργάνωση των επόμενων δραστηριοτήτων. Συγκεκριμένα μέσα από αυτήν την ερώτηση βγαίνουν κάποια συμπεράσματα όσον αφορά τον τρόπο που θα ήθελαν τα νήπια να παίξουν ένα παραμύθι με τις κούκλες. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι για να δραματοποιήσουν τα νήπια ένα παραμύθι στο κουκλοθέατρο θα ήθελαν πρώτα να το ακούσουν. Κάποιος δηλαδή να τους το αφηγηθεί. Συνεπώς η πρώτη δραστηριότητα που θα εφαρμοστεί μετά τα ερωτηματολόγια θα είναι η ανάγνωση του παραμυθιού που τα ίδια τα νήπια επέλεξαν πάλι.

Η ερώτηση αυτή είναι ένας έμμεσος τρόπος για να απαντήσουν τα ίδια τα παιδιά στην ερώτηση που θέτει η παρούσα πτυχιακή εργασία. Ότι, δηλαδή, ένα παράγοντας που συμβάλλει ώστε τα παιδιά να δραματοποιήσουν το παραμύθι στο κουκλοθέατρο είναι να ακούσουν πρώτα το παραμύθι.

Ερώτηση 16^η

Με τι κούκλες παίζεις στο κουκλοθέατρο;

A. Του νηπιαγωγείου;	40/ 44	ποσοστό: 91%
B. Αυτές που κατασκευάζεις εσύ;	0/ 44	« 0%
Γ. Και τα δύο	4/ 44	« 9%

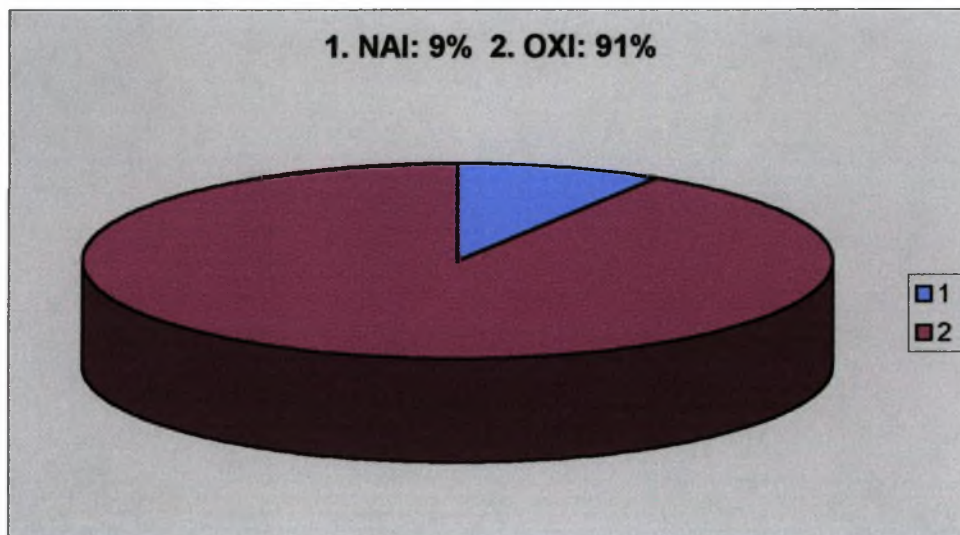
Η δέκατη έκτη ερώτηση αναφέρεται στην κούκλα. Τα αποτελέσματα αυτής της ερώτησης είναι ότι τα νήπια παίζουν κουκλοθέατρο αποκλειστικά με κούκλες του νηπιαγωγείου. Τα τέσσερα παιδιά που υποστήριξαν ότι κατασκευάζουν κούκλες, δικαιολόγησαν την απάντησή τους λέγοντας ότι φτιάχνουν κούκλες με πανιά ή με ξύλο, με τη βοήθεια πάντα των γονιών τους, και στη συνέχεια παίζουν μ' αυτές.

Ερώτηση 17^η

Εσύ έχεις φτιάξει ποτέ καμία κούκλα;

Ναι 4/ 44 ποσοστό: 9%

Όχι 40/ 44 « 91%

Η ερώτηση 17 είναι άμεσα συνδεδεμένη με την προηγούμενη ερώτηση. Συγκεκριμένα τα περισσότερα νήπια δεν έχουν φτιάξει ποτέ κούκλες γεγονός που το επιβεβαίωσαν και οι νηπιαγωγοί των τμημάτων. Μόνο τέσσερα παιδιά έχουν φτιάξει κάποια κούκλα – σύμφωνα με τα λεγόμενά τους – στο σπίτι τους, με την βοήθεια των δικών τους.

Ερώτηση 18^η

Θα ήθελες να φτιάξεις μια κούκλα;

Ναι 44/ 44 ποσοστό: 100%

Όχι 0/ 44 « 0%

Ερώτηση 19^η

Θα ήθελες να φτιάξεις εσύ κούκλες από ένα παραμύθι;

Ναι 44/ 44 ποσοστό: 100%

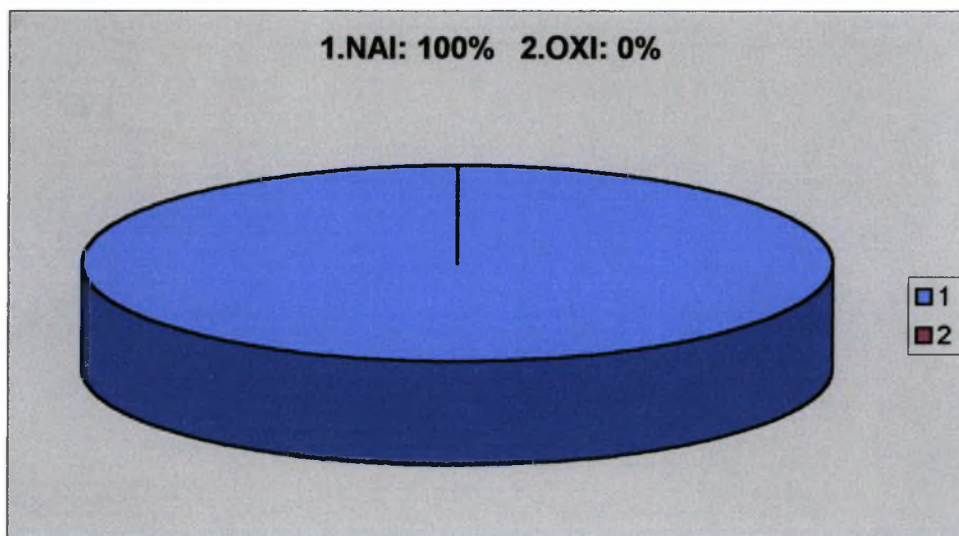
Όχι 0/ 44 « 0%

Ερώτηση 20^η

Θα σου άρεσε να φτιάξουμε στην τάξη κούκλες από ένα παραμύθι;

Ναι 44/ 44 ποσοστό: 100%

Όχι 0/ 44 « 0%

Οι τρεις τελευταίες ερωτήσεις (18 – 19 –20) είχαν ακριβώς τα ίδια αποτελέσματα. Συγκεκριμένα τα όλα τα παιδιά (100%) ενθουσιάστηκαν με τη ιδέα κατασκευής μιας κούκλας από ένα παραμύθι στο χώρο του νηπιαγωγείου. Αυτό βέβαια συνέβαλε πολύ στην θετική απόφαση της δεύτερης δραστηριότητας η οποία ήταν η κατασκευή κούκλας των ηρώων του παραμυθιού.

Γ. Συμπεράσματα

Με τη συμπλήρωση, λοιπόν, των ερωτηματολογίων και μετά την ανάλυσή τους εύλογα προκύπτουν κάποια συμπεράσματα όσον αφορά την μετέπειτα πορεία του πρακτικού μέρους της παρούσας πτυχιακής εργασίας.

Συγκεκριμένα, με τις οι ερωτήσεις που σχετίζονταν με τα παραμύθια προέκυψε ότι τα παιδιά αρέσκονται στο να τα ακούν. Έγιναν γνωστές, επίσης, οι προτιμήσεις τους στα παραμύθια, στα θέματα και στους ήρωές τους.

- Το δε παραμύθι που συγκέντρωσε τις περισσότερες ψήφους και που τελικά αποφασίστηκε να διαβαστεί στα νηπιαγωγεία, ήταν «ο λύκος και τα 7 κατσικάκια».

Στο εν λόγω παραμύθι, ωστόσο, θα στηρίζονταν και οι άλλες δύο δραστηριότητες που θα εφαρμόζονταν στα τρία τμήματα.

- Η δεύτερη, λοιπόν, δραστηριότητα που προέκυψε από τις ερωτήσεις για την κούκλα είναι η κατασκευή κούκλας στο χώρο του νηπιαγωγείου. Σ' αυτό το σημείο είναι ανάγκη να τονιστεί για άλλη μια φορά ότι σε κανένα από τα τρία τμήματα οι νηπιαγωγοί δεν έχουν εφαρμόσει τρόπους κατασκευής κούκλας.
- Τέλος, η τρίτη δραστηριότητα που θα κλείσει το πρακτικό μέρος της εργασίας είναι η δραματοποίηση το παραμυθιού που ήδη επιλέχθηκε, στο κουκλοθέατρο.

B' ENOTHTA

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ

Μετά από την προηγούμενη ενότητα, του ερωτηματολογίου, βγαίνουν τα ακόλουθα συμπεράσματα όσον αφορά τις δραστηριότητες που πρόκειται να εφαρμοστούν. Έτσι τα παιδιά αποφάσισαν ότι:

1. Το παραμύθι που τους αρέσει (στα περισσότερα παιδιά τουλάχιστον) είναι «ο λύκος και τα 7 κατσικάκια».
2. Θέλουν να κατασκευάσουν τις κούκλες – ήρωες του παραμυθιού
3. Και θα δραματοποιήσουν το παραμύθι στο κουκλοθέατρο μόνα τους, αφού πρώτα το ακούσουν.

Ειδικότερα παρατίθεται ο τρόπος διεξαγωγής της δραστηριότητας, οι αντιδράσεις των παιδιών κατά τη διάρκειά της καθώς και κάποιες φωτογραφίες αυτής.

1^η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

α. Ανάγνωση του παραμυθιού «Ο λύκος και τα 7 κατσικάκια»

- **Γνωστικό αντικείμενο:** Παιδική λογοτεχνία
- **Στόχος:** Σκοπός των δραστηριοτήτων της παιδικής λογοτεχνίας είναι να εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους και αναπτύσσονται πνευματικά. Ακόμα η λογοτεχνία τροφοδοτεί τη φαντασία τους και καλλιεργεί το αισθητικό τους κριτήριο. Τα νήπια μέσω αυτού του αντικειμένου ψυχαγωγούνται και διασκεδάζουν. Τέλος, έχουμε τη σύνδεση εικόνας και γραπτού λόγου.
- **Μέθοδος:** Οι μέθοδοι που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν στη συγκεκριμένη δραστηριότητα είναι:

1. Η ανάγνωση του παραμυθιού που έχει επιλεγεί (Ο λύκος και τα 7 κατσικάκια)
2. Η συζήτηση πάνω στο θέμα του παραμυθιού
3. Οι δραστηριότητες που θα ακολουθήσουν (κατασκευή κούκλας και κουκλοθέατρο)

- **Υλικά:** - Παραμύθι (Ο λύκος και τα 7 κατσικάκια)
- **Χώρος:** Η γωνιά της συζήτησης

β. Περιεχόμενο – Εφαρμογή:

Τα νήπια συγκεντρώθηκαν στη γωνιά της συζήτησης και τους έγινε μια ανακοίνωση των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου. Ειπώθηκε, δηλαδή, ότι το παραμύθι που επέλεξαν τα περισσότερα παιδιά ήταν «ο λύκος και τα 7 κατσικάκια» και γι' αυτό θα διαβαστεί αυτό. Στο σημείο αυτό αξίζει να τονιστεί ότι οι αντιδράσεις των παιδιών στην ανακοίνωση του παραμυθιού ήταν απόλυτα θετικές και ενθουσιώδεις και στα τρία τμήματα του νηπιαγωγείου.

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε η ανάγνωση του παραμυθιού. Καθόλη τη διάρκεια της ανάγνωσης τα νήπια παρακολουθούσαν με προσοχή και άκουγαν με ενδιαφέρον την ιστορία, σαν να την άκουγαν για πρώτη φορά. Όταν τελείωνε η ανάγνωση μιας σελίδας τα παιδιά ζητούσαν να δουν την εικόνα που αντιστοιχούσε σ' αυτή. Την έβλεπαν με θαυμασμό και σχολίαζαν κάποιο γεγονός μεταξύ τους ή ρωτούσαν να μάθουν κάποια λεπτομέρεια για τους ήρωες. Πολλές φορές μάλιστα αποκάλυπταν την πλοκή του παραμυθιού σ' όλη την τάξη και συχνά διαφωνούσαν με κάποιο συμμαθητή τους ως προς αυτή.

Στο τέλος της ανάγνωσης τα παιδιά ρωτήθηκαν αν τους άρεσε το παραμύθι και ποιο σημείο πιο πολύ. Έδωσαν πολλές απαντήσεις και στα δύο από τα τρία τμήματα τα νήπια ζήτησαν να δουν τις εικόνες του παραμυθιού ξανά, σχολιάζοντας πάλι σε κάθε μια από αυτές.

Αφού τελείωσε η δραστηριότητα ανακοινώθηκε στα παιδιά ότι στη συνέχεια θα έφτιαχναν κούκλες από τους ήρωες του παραμυθιού που είχαν ακούσει.

γ, Συμπεράσματα :

Ήταν μια επιτυχημένη δραστηριότητα η οποία κύλησε ομαλά. Τα νήπια έδειξαν το ενδιαφέρον τους καθόλη τη διάρκειά της και υπήρχε η ενεργή συμμετοχή τους. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ενώ το παραμύθι που διαβάστηκε στα παιδιά ήταν κλασσικό και όλα ανεξαιρέτως τα νήπια το γνώριζαν – απόδειξη αυτού ήταν ότι ανέφεραν την πλοκή του παραμυθιού πριν την ανάγνωσή του – υπήρχε αμέριστο ενδιαφέρον από αυτά και αποκλειστική προσήλωση στον αναγνώστη, σαν να ήταν η πρώτη φορά που το άκουγαν.

2^η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

α. Κατασκευή κούκλας από τους ήρωες του παραμυθιού «Ο λύκος και τα 7 κατσικάκια»

- **Γνωστικό αντικείμενο:** Εικαστικά
- **Στόχος:** Ο σκοπός αυτής της δραστηριότητας είναι να εκφράσουν τα νήπια τις ιδέες τους με διαφορετικά μέσα και τρόπους, να ερευνούν και να πειραματίζονται με διάφορα υλικά δημιουργώντας εικαστικά έργα. Επίσης, να αναπτύξουν τη φαντασία τους και τη δημιουργικότητά τους.
- **Μέθοδος:** Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στη δραστηριότητα των εικαστικών είναι:

A. Η παρατήρηση

B. Ο πειραματισμός

Γ. Η ομαδική εργασία (σε ζευγάρια)

- **Υλικά:**
 - Κάλτσες βαμβακερές
 - Σύρμα πίπας (σε διάφορα χρώματα)
 - Διάφορα πολύχρωμα υφάσματα κομμένα σε ποικίλα μεγέθη
 - Κουμπιά
 - Καπάκια
 - Στρόγγυλα αυτοκόλλητα
 - Βαμβάκι
 - Κορδέλες
 - Μαρκαδόροι
 - Κόλλα UHU
 - Ψαλίδι
- **Χώρος:** Η γωνιά των εικαστικών

β. Περιεχόμενο – Εφαρμογή:

Μετά την ανάγνωση του παραμυθιού πραγματοποιήθηκε η δεύτερη δραστηριότητα του πρακτικού μέρους. Τα νήπια ρωτήθηκαν για άλλη μια φορά αν επιθυμούν να φτιάξουν κούκλες τους ήρωες του παραμυθιού που είχαν ακούσει. Οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν ομόφωνα θετικές. Μάλιστα τα παιδιά άρχισαν να κάνουν όνειρα για το πώς ήθελαν να φτιάξουν τις κούκλες, τα χρώματα που επιθυμούσαν να χρησιμοποιήσουν...

Κάποια νήπια θέλησαν να μάθουν πως θα κατασκευάσουν τις κούκλες και τότε τους ανακοινώθηκε η τεχνική που θα χρησιμοποιούνταν. Σ' αυτό το σημείο κρίνεται αναγκαίο να σημειωθεί ότι σε κανένα από τα τρία τμήματα των νηπιαγωγείων όπου εφαρμόστηκε το πρακτικό μέρος της εργασίας δεν είχε διδαχτεί κάποια τεχνική κατασκευής κούκλας. Απόδειξη αυτού αποτελούν εξάλλου οι απαντήσεις των νηπίων στο ερωτηματολόγιο. Συγκεκριμένα στην 17^η ερώτηση τα νήπια ερωτήθηκαν αν είχαν κατασκευάσει ποτέ κάποια κούκλα. Μόνο 4 στα 44 παιδιά που ερωτήθηκαν απάντησαν θετικά. Όταν ρωτήθηκαν οι νηπιαγωγοί για τις κούκλες που χρησιμοποιούσαν στο κουκλοθέατρο απάντησαν ότι χρησιμοποιούν έτοιμες κούκλες οι οποίες είναι μέσα στα υλικά επιχορήγησης του νηπιαγωγείου.

Λαμβάνοντας υπόψη, λοιπόν, την άγνοια των παιδιών στο κεφάλαιο κατασκευής κούκλας θεωρήθηκε καλό να χρησιμοποιηθεί μια απλή μέθοδος: οι κούκλες από κάλτσα. Μοιράστηκαν βαμβακερές κάλτσες στα νήπια καθώς και άλλα υλικά για να χρησιμοποιήσουν στις κατασκευές τους. Μέσα στην κάλτσα έβαζαν βαμβάκι για να σχηματιστεί το κεφάλι. Στη συνέχεια το δένανε με μια κορδέλα. Πάνω στο κεφάλι έκαναν τα χαρακτηριστικά του προσώπου όπως τα ίδια ήθελαν: είτε ζωγράφιζαν με τους μαρκαδόρους τους μάτια, μύτη, στόμα, είτε κολλούσαν κουμπιά, καπάκια ή στρόγγυλα αυτοκόλλητα. Χρησιμοποιούσαν ακόμη μικρά κομμάτια υφάσματος για να κάνουν τα αυτιά τα μαλλιά ή κάποιο καπέλο. Έβαζαν σύρμα πίπας για χέρια, πόδια, κέρατα, ουρά και φυσικά στο τέλος έντυναν τις κούκλες με διάφορα υφάσματα.

γ, Συμπεράσματα:

Η τεχνική ήταν πολύ απλή, όπως ζητήθηκε από τις νηπιαγωγούς, και δεν προέκυψε κάποιο ιδιαίτερο πρόβλημα για τη διεκπεραίωση της. Τα παιδιά αντεπεξήλθαν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και τα αποτελέσματα των έργων τους ήταν πραγματικά πολύ όμορφα. Ήταν μια ευχάριστη εμπειρία για τα νήπια και χρησιμοποίησαν δημιουργικά την φαντασία τους δεδομένου ότι κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας προέκυπταν πολλές ιδέες στο μυαλό τους, που τις έλεγαν υπερήφανοι στο διπλανό τους ή τις ξεφώνιζαν για να τις ακούσουν όλοι.

Πολλές ήταν οι φορές που φοβούμενα μήπως κάνουν κάποιο λάθος, ρωτούσαν αν μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν κάποιο υλικό για έναν σκοπό που η φαντασία τους τα είχε οδηγήσει. Ρωτούσαν για παράδειγμα αν μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν σύρμα πίπας για χέρια ή αν μπορούσαν να βάλουν δόντια στο λύκο.

Θεωρητικά αλλά και πρακτικά ,λοιπόν, η δραστηριότητα της κατασκευής των κούκλων ήταν επιτυχής. Η συνεργασία με τα νήπια ήταν άψογη και στα τρία τμήματα αφού δεν δυσκολεύτηκαν σε κάποιο σημείο της δραστηριότητας. Αντίθετα μάλιστα χρησιμοποίησαν την φαντασία τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και τα έργα τους το αποδεικνύουν.

3^η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

α. Δραματοποίηση των κούκλων – ηρώων του παραμυθιού που κατασκεύασαν τα νήπια στο κουκλοθέατρο.

- Γνωστικό αντικείμενο: Κουκλοθέατρο
- Στόχος: Απώτερος σκοπός της δραστηριότητας του κουκλοθέατρου είναι να βοηθήσει τα νήπια στην καλλιέργεια της προφορικής επικοινωνίας και στην κατάκτηση της γλώσσας. Επίσης να συμβάλλει στην οργάνωση σκέψης και στη δημιουργικότητα του παιδιού.
- Μέθοδος: Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στην τρίτη δραστηριότητα είναι:
 1. Η βιωματική μέθοδος (παράσταση)
 2. Η ομαδική εργασία
- Υλικά:
 - Οι κούκλες που κατασκεύασαν τα νήπια
 - Η σκηνή του κουκλοθέατρου
- Χώρος: Η γωνιά του κουκλοθέατρου

β. Περιεχόμενο – Εφαρμογή:

Τα νήπια συγκεντρώθηκαν στη γωνιά του κουκλοθέατρου. Άφησαν τις κούκλες που κατασκεύασαν σε πάνω σε ένα τραπέζι και κάθισαν στα παγκάκια. Λόγω του μικρού χώρου του κουκλοθέατρου σηκώνονταν ανά ζευγάρια. Επέλεξαν τις κούκλες που θα χρησιμοποιούσαν και πήγαιναν πίσω από το κουκλοθέατρο για να παίξουν.

Η παράσταση που θα έδιναν ήταν από την ιστορία του παραμυθιού αλλά δεν δίνονταν περιορισμοί στα παιδιά. Μπορούσαν, δηλαδή, να παίξουν μια σκηνή από το παραμύθι ή ακόμα και ολόκληρο το παραμύθι αν το επιθυμούσαν. Τα υπόλοιπα νήπια ήταν οι θεατές που

παρακολουθούσαν μέχρι να έρθει η σειρά τους, να πάρουν θέση πίσω από τη σκηνή του κουκλοθέατρου και να δώσουν την δική τους παράσταση.

Έτσι τα νήπια «έβαζαν σε λειτουργία» την φαντασία τους και έπαιζαν αυτό που ήθελαν. Πολλές ήταν οι φορές, μάλιστα, που παρατηρήθηκε να χρησιμοποιούν στερεότυπες ή μη φράσεις του παραμυθιού όπως «Ανοίξτε παιδάκια μου. Εγώ είμαι η μαμά σας.» ή ακόμα «Φύγε! Είσαι ο κακός λύκος».

Η δραστηριότητα ολοκληρώθηκε αφού σηκώθηκαν και έπαιζαν κουκλοθέατρο όλα τα παιδιά.

γ. Συμπεράσματα:

Η τρίτη και τελευταία δραστηριότητα του πρακτικού μέρους της παρούσας εργασίας ήταν επιτυχής, αφού, όπως ήδη αναφέρθηκε, τα παιδιά χρησιμοποίησαν την φαντασία τους και έπαιζαν δημιουργικά.

Ο τρόπος του παιχνιδιού τους χαρακτηρίστηκε από τον αυθορμητισμό και την πρωτοτυπία. Το κάθε παιδί είχε το δικό του τρόπο έκφρασης και κίνησης της κούκλας. Στηριζόμενο στο παραμύθι φρόντιζε ταυτόχρονα να προσθέτει δικές του πινελιές στο κείμενο κάνοντας το πιο όμορφο και πιο πλούσιο. Πολλές φορές μάλιστα φάνηκε να μιμούνται το ύφος και τον τόνο του αφηγητή (φοιτήτριας) κάθε φορά που αυτός άλλαζε τη φωνή του, κάνοντας την έτσι πιο βαριά όταν μιλούσε ο λύκος και πιο ψιλή όταν μιλούσαν τα κατσικάκια.

Όταν τα νήπια πήραν το ρόλο του θεατή ήταν πολύ προσεκτικά και αφοσιωμένα στην παράσταση των συμμαθητών τους, περιμένοντας ανυπόμονα τη σειρά τους. Συμμετείχαν πολλές φορές βοηθώντας έτσι τους συμμαθητές τους που έπαιζαν και στο τέλος φρόντιζαν να τους ενθαρρύνουν πάντα με ένα χειροκρότημα.

Γ' ΕΝΟΤΗΤΑ

ΤΕΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στις δύο προηγούμενες ενότητες παρουσιάστηκε αναλυτικά η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στα τρία τμήματα των νηπιαγωγείων της πόλης του Βόλου. Ειδικότερα, έγινε γνωστό το ερωτηματολόγιο στο οποίο κλήθηκε να απαντήσει ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα νηπίων και προνηπίων, καθώς και τα αποτελέσματα των απαντήσεών τους. Παρουσιάστηκαν, επίσης και οι τρεις δραστηριότητες που εφαρμόστηκαν στα παραπάνω νηπιαγωγεία και ένα μικρό φωτογραφικό υλικό γι' αυτές. Στην παρούσα ενότητα, κρίνεται αναγκαίο να διεξαχθούν κάποια συμπεράσματα πάνω στα μέρη που περιελάμβανε η έρευνα.

A. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Διαπιστώθηκε λοιπόν από την έρευνα ποια ήταν τα ενδιαφέροντα των παιδιών. Έτσι, οι πρώτες ερωτήσεις που απευθύναμε στα νήπια αφορούσαν το αντικείμενο του παραμυθιού. Και ποιο παιδί εξάλλου, δεν αρέσκεται στη συντροφιά ενός παραμυθιού, δεν μαγεύεται από τις μυθικές ιστορίες του και δεν ταυτίζεται πολλές φορές με τους ήρωές του;

- *Η πρώτη κατηγορία των ερωτήσεων αφορούσε το αντικείμενο του παραμυθιού. Ειδικότερα αποδείχτηκε από το ερωτηματολόγιο ότι τα παιδιά ακούνε παραμύθια και ότι τους αρέσει πιο πολύ να τους τα διαβάζουν. Η πλειοψηφία μάλιστα δικαιολόγησε τις απαντήσεις τις λέγοντας ότι θέλουν να βλέπουνε και τις εικόνες του παραμυθιού. Αναφορικά με την ερώτηση για τους ήρωες προτιμούν κυρίως παραμύθια με ζώακια με μια ιδιαίτερη προτίμηση στο παραμύθι «ο λύκος και τα 7 κατσικάκια». Εκτός από τους ήρωες – ζώακια, ωστόσο, δεν ήταν λίγα τα νήπια που έδειξαν την προτίμησή τους και στους ανθρώπους. Αξίζει ακόμη να σημειωθεί ότι τα παιδιά που επέλεξαν τους ανθρώπους ήταν περισσότερο κορίτσια τα οποία ανέφεραν ως ήρωα που προτιμούσαν την Σταχτοπούτα, την Πεντάμορφη, την ωραία Κοιμωμένη, την Χιονάτη και όλες εκείνες τις κοπέλες – ηρωίδες παραμυθιών.*

- *Η δεύτερη κατηγορία* των ερωτήσεων αφορούσε το αντικείμενο του κουκλοθέατρου που συνδυαζόταν τις περισσότερες φορές με το αντικείμενο του παραμυθιού, προκειμένου να διεξαχθούν κάποια συμπεράσματα. Εδώ τα νήπια απάντησαν ότι έχουν δει παραμύθια και σε άλλα μέρη – εκτός από τα βιβλία – όπως είναι η τηλεόραση, ο κινηματογράφος, το θέατρο και το κουκλοθέατρο. Ειδικά, τελευταία τα νήπια είχαν παρακολουθήσει ένα κινέζικο κουκλοθέατρο, γεγονός που τους έκανε να το αναφέρουν πολλές φορές κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Στην προσπάθεια που έγινε να εστιαστεί η προσοχή των παιδιών στο παραμύθι μέσα από το κουκλοθέατρο διαπιστώθηκε για ακόμη μία φορά ότι τα νήπια αρέσκονται στο παραμύθι που επέλεξαν και σε προηγούμενες ερωτήσεις «ο λύκος και τα 7 κατσικάκια» και θα επιθυμούσαν να το δουν στο κουκλοθέατρο. Από τις απαντήσεις τους ακόμα επικυρώθηκε και η παράσταση του κουκλοθέατρου και μάλιστα οι απαντήσεις τους συγκλίνουν στο προαναφερθέν παραμύθι. Η παράσταση δε, θα δοθεί από τα νήπια αφού διαπιστώθηκε ότι για να δραματοποιήσουν ένα παραμύθι στο κουκλοθέατρο θέλουν πρώτα να το ακούσουν.
- *Η τρίτη κατηγορία* του ερωτηματολογίου αφορούσε την κατασκευή κούκλας. Η εν λόγω δραστηριότητα ήταν σχεδόν άγνωστη στα παιδιά των τριών τμημάτων του νηπιαγωγείου αφού οι νηπιαγωγοί δεν είχαν ασχοληθεί καθόλου με το συγκεκριμένο αντικείμενο καθόλη τη διάρκεια του έτους. Όμως, χαρακτηριστικό γνώρισμα των παιδιών είναι η περιέργειά τους και η τάση τους να μαθαίνουν όλα όσα δεν γνωρίζουν. Έτσι, όλα τα παιδιά με μεγάλη χαρά και ευχαρίστηση θέλησαν να φτιάξουν κούκλες στο νηπιαγωγείο. Έτσι ολοκληρώνοντας τις προσωπικές συνεντεύξεις των νηπίων κατά τις οποίες εφαρμόστηκε το ερωτηματολόγιο, εύκολα προέκυψε ο τρόπος πραγματοποίησης των τριών δραστηριοτήτων. Αναλυτικότερα οι δραστηριότητες προέκυψαν και εφαρμόστηκαν όπως αναφέρονται παρακάτω.

B. ΠΡΩΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Αποδείχτηκε, λοιπόν, μετά από τα παραπάνω ότι το ερωτηματολόγιό μας καθοδήγησε στην πραγματοποίηση της πρώτης δραστηριότητας, την ανάγνωση του παραμυθιού.

Το παραμύθι που είχε ήδη επιλεγεί από τα ίδια τα παιδιά δώσει ήταν «Ο λύκος και τα 7 κατσικάκια». Όταν η ανάγνωση άρχισε τα νήπια είχαν συγκεντρώσει όλη την προσοχή τους στην ιστορία του παραμυθιού, σαν να την άκουγαν για πρώτη φορά. Φυσικά, ήταν έκδηλη η συμπεριφορά τους και έντονη η συμμετοχή τους καθόλη τη διάρκεια της δραστηριότητας.

Στο σημείο αυτό είναι ανάγκη να τονιστεί ότι η ανάγνωση του παραμυθιού ήταν περισσότερο αφήγηση. Υπήρχε, δηλαδή, η παρουσία του βιβλίου αλλά ήταν ιδιαίτερα έντονη και η αμεσότητα του αφηγητή με τα νήπια. Η αλλαγή του τόνου της φωνής, οι κινήσεις και οι εκφράσεις που χρησιμοποιήθηκαν από τον αφηγητή κατέστησαν τον τρόπο παρουσίασης του παραμυθιού περισσότερο ως αφήγηση παρά ως ανάγνωση.

Γ. ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Αποδείχτηκε ότι μετά την αφήγηση τα παιδιά δούλεψαν με ζήλο και έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την καινούργια μέθοδο που μάθαιναν. Η τεχνική που εφαρμόστηκε ήταν οι κούκλες από κάλτσες. Ακόμα προέκυψε ως συμπέρασμα ότι τα παιδιά μπορούσαν να δουλέψουν καλύτερα ως ζευγάρια και να δημιουργήσουν πραγματικά πολύ όμορφα έργα.

Τα παιδιά ήταν ενθουσιασμένα και έφτιαξαν τις κούκλες τους με πολύ μεράκι και ιδιαίτερο κέφι. Η συνεργασία τους με τον συμμαθητή/τρια τους ήταν άψογη και οι φαντασία τους δούλεψε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Επέλεξαν την κούκλα – ήρωα του παραμυθιού που θα έφτιαχναν και φρόντισαν να του δώσουν το δικό του προσωπικό στοιχείο. Ένα ζευγάρι παιδιών που επέλεξε να φτιάξει το λύκο φρόντισε να του βάλει παντελόνι και γραβάτα ενώ τα παιδιά που έφτιαξαν την μαμά – κασικά της έβαλαν ποδιά και φακιόλι!

Δ. ΤΡΙΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Τελειώνοντας, τα νήπια και τα προνήπια θαύμαζαν τα έργα τους και ανυπομονούσαν να παίξουν μαζί τους στο κουκλοθέατρο. Ανά ζευγάρια και εδώ τα παιδιά – λόγω έλλειψης χώρου – δραματοποίησαν το παραμύθι που είχαν ακούσει πριν λίγη ώρα.

Η δραστηριότητα αυτή, ουσιαστικά, αποτελεί το κύριο θέμα της εργασίας. Πως έφτασαν, λοιπόν, τα παιδιά να δραματοποιήσουν τους ήρωες του παραμυθιού; Τι τους ώθησε σε μια πετυχημένη δραματοποίηση; Για να απαντηθεί αυτή η ερώτηση χρειάζεται να ανατρέξει κανείς στις σελίδες της παρούσας εργασίας στις οποίες έγινε μια προσπάθεια να εντοπιστούν και να καταγραφούν οι παράγοντες που συμβάλλουν στην δραματοποίηση των ηρώων του παραμυθιού στο κουκλοθέατρο από τα παιδιά. Η απάντηση δεν δίνεται ούτε δύναται να δοθεί επιγραμματικά.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Όταν κάποιος δίνει μια υπόσχεση είναι ανάγκη να την κρατήσει, πολύ περισσότερο όταν υπόσχεται κανείς σε ένα μικρό παιδί, πόσο μάλλον σε πολλά. Έτσι, όταν τα νήπια αντιλήφθηκαν την παρουσία μου στο νηπιαγωγείο όχι μόνο θυμήθηκαν τις ερωτήσεις που τους είχαν γίνει αλλά άρχισαν τις ερωτήσεις σχετικά με το αν θα τους διαβαστεί κάποιο παραμύθι και τότε θα έφτιαχναν κούκλες. Είναι, λοιπόν, απολύτως αδύνατον να αθετήσει κανείς το λόγο που έχει δώσει στα παιδιά.

Σε γενικές γραμμές η σωστή δραματοποίηση ξεκινάει από την αφήγηση. Είναι ανάγκη ο τρόπος αφήγησης και η μεταδοτικότητα και αμεσότητα του αφηγητή να προσελκύσει το παιδί. Είναι ανάγκη ακόμη η ιστορία του παραμυθιού να τραβήξει το ενδιαφέρον του παιδιού. Να έχει περιπέτεια και δράση, όπως χαρακτηριστικά και πολύ έξυπνα απάντησε ένα προνήπιο όταν του έγινε η αντίστοιχη ερώτηση. Είναι ανάγκη επίσης οι ήρωες και το περιεχόμενο να προέρχονται μέσα από τα ενδιαφέροντα των παιδιών αλλά παράλληλα να αναδύουν και μια δόση μαγείας γι' αυτά. Χρειάζεται ακόμη τα παιδιά να έχουν εντυφήσει στο χαρακτήρα των ηρώων και στο ύφος του παραμυθιού για να αποδώσουν καλύτερα την ιστορία πίσω από το παράπηγμα του κουκλοθέατρου. Επιπλέον, δεν πρέπει να περιορίσουμε το παιδί μέσα σε πλαίσια και στεγανά. Το παιδί πάνω απ' όλα χρειάζεται να αναπτύξει την φαντασία του και να βρει το δικό του τρόπο έκφρασης. Η κατασκευή κούκλας, μάλιστα, ήταν μια δραστηριότητα που βοήθησε πολύ τα νήπια σ' αυτούς τους τομείς. Δεν περιορίστηκαν μέσα σε όρια, λειτούργησαν μόνα τους, ελεύθερα και πρόσθεσαν σ' έναν ήδη πλασμένο χαρακτήρα (ήρωες παραμυθιού) το δικό τους προσωπικό στοιχείο, γεγονός που συνέβαλε σημαντικά ώστε τα παιδιά να γνωρίσουν ολόπλευρα τους ήρωες και να τους δραματοποιήσουν επιτυχημένα στο κουκλοθέατρο.

Μ' αυτόν τον τρόπο γίνεται περίπου η δραματοποίηση των ηρώων του παραμυθιού στο κουκλοθέατρο. Χωρίς να υπάρχουν όρια, καθοδήγηση, στεγανά για τα παιδιά. Τα παιδιά χρειάζεται να εκφράζονται ελεύθερα. Εμείς μπορούμε απλώς να θέσουμε τις βάσεις

για τα παιδιά, να φυτέψουμε νωρίς το δέντρο της γνώσης που θα δώσει
αργότερα γλυκούς και εύχυμους καρπούς...

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Ρ. – ΤΣΙΛΙΜΕΝΗ Τ. Η παιδική λογοτεχνία στο νηπιαγωγείο, εκδόσεις Καστανιώτη, σελ. 27 – 28
2. ΓΙΑΛΟΥΡΑΚΗ ΣΟΦΙΑ Νηπιαγωγείο, σελ 72 –73
3. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Ρ. – ΤΣΙΛΙΜΕΝΗ Τ. Η παιδική λογοτεχνία στο νηπιαγωγείο, εκδόσεις Καστανιώτη, σελ. 34
4. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΕΡ Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού, τεύχος 2, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, σελ. 131 –132
5. ΓΙΑΛΟΥΡΑΚΗ ΣΟΦΙΑ Νηπιαγωγείο, σελ. 74
6. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Ρ. – ΤΣΙΛΙΜΕΝΗ Τ. Η παιδική λογοτεχνία στο νηπιαγωγείο, εκδόσεις Καστανιώτη, σελ 26
7. ΜΑΓΟΥΛΙΩΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Κουκλοθέατρο Ι, εκδόσεις Καστανιώτη, σελ 13
8. ΓΙΑΛΟΥΡΑΚΗ ΣΟΦΙΑ Νηπιαγωγείο, σελ.91
9. ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΥ – ΒΑΛΗΝΑΚΗ Π. Νηπιαγωγική, εκδόσεις Αδελφοί Βλάσση, σελ 298 –300
10. ΔΑΡΑΚΗ ΠΕΠΗ Κουκλοθέατρο, εκδόσεις Gutenberg, σελ. 60, 62
11. ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΥ – ΒΑΛΗΝΑΚΗ Π. Νηπιαγωγική, εκδόσεις Αδελφοί Βλάσση, σελ 316
12. ΜΑΓΟΥΛΙΩΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Κουκλοθέατρο Ι, εκδόσεις Καστανιώτη, σελ. 17
- 13 ΔΑΡΑΚΗ ΠΕΠΗ Κουκλοθέατρο, εκδόσεις Gutenberg, σελ. 27 –
- ΠΑΪΔΟΥΣΗ ΕΙΡΗΝΗ Το κουκλοθέατρο και η ψυχαγωγία του παιδιού, εκδόσεις Ατλαντίς, σελ 36
14. ΚΟΥΤΣΟΥΒΑΝΟΥ ΕΥΓΕΝΙΑ & ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Μορφές και τρόποι εργασίας στο νηπιαγωγείο, εκδόσεις Οδυσσέας, σελ. 169
15. ΓΙΑΛΟΥΡΑΚΗ ΣΟΦΙΑ Νηπιαγωγείο, σελ. 70
16. ΤΣΙΛΙΜΕΝΗ ΤΑΣΟΥΛΑ Η αφήγηση στην προσχολική εκπαίδευση, πρόσθετος φάκελος σημειώσεων, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, σελ.236 – 237
17. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Ρ. – ΤΣΙΛΙΜΕΝΗ Τ. Η παιδική λογοτεχνία στο νηπιαγωγείο, εκδόσεις Καστανιώτη, σελ.44
18. ΤΣΙΛΙΜΕΝΗ ΤΑΣΟΥΛΑ Η αφήγηση στην προσχολική εκπαίδευση, πρόσθετος φάκελος σημειώσεων, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, σελ. 190 –191
19. ΤΣΙΛΙΜΕΝΗ ΤΑΣΟΥΛΑ Η αφήγηση στην προσχολική εκπαίδευση, πρόσθετος φάκελος σημειώσεων, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, σελ. 182 –183, 186

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Β.Δ., *Γλωσσικό υλικό στο νηπιαγωγείο*, εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1994

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Β.Δ., *Η ελληνική παιδική λογοτεχνία κατά τη μεσοπολεμική περίοδο (1945 – 1958)*, εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1991

ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡ., *Για μια νέα θεώρηση πάνω στο κουκλοθέατρο*, εκδόσεις Ηράκλειτος, Αθήνα χ.χ.

ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡ., *Κουκλοθεατρικά και όχι μόνο!*, εκδόσεις Αχαϊκές, Πάτρα 1991

ΓΕΝΕΙΑΤΑΚΗ – ΑΡΒΑΝΙΤΙΔΟΥ ΕΙΡΗΝΗ, *Κουκλοθέατρο στο νηπιαγωγείο*, εκδόσεις Σμυρνιωτάκη, Καβάλα 1972

ΓΕΝΕΙΑΤΑΚΗ – ΑΡΒΑΝΙΤΙΔΟΥ ΕΙΡΗΝΗ, *Η μικρή μας αυλαία*, εκδόσεις Σμυρνιωτάκη

ΓΙΑΛΟΥΡΑΚΗ ΣΟΦΙΑ, *Νηπιαγωγείο*, Αλεξάνδρεια 1963

ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ Γ. ANNA, *Το παιδαγωγικό κουκλοθέατρο*, εκδόσεις Δημητράκου Α.Ε., Αθήναι 1933

ΔΑΡΑΚΗ ΠΕΠΗ, *Κουκλοθέατρο*, εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 1986

ΔΕΛΩΝΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ, *Βασικές γνώσεις για το παιδικό και νεανικό βιβλίο*, Αθήνα 1988

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ Ο.Μ.Ε.Ρ., *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, Ελληνικά Γράμματα 1996, τεύχος 2

ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ ΑΛΚΗΣΤΙΣ, *Κουκλοθέατρο*, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1993

ΚΟΦΦΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, *Δραστηριότητες αισθητικής αγωγής στο νηπιαγωγείο*, Αθήνα 1989

ΚΟΥΠΕΡ Σ. ΤΖ. , *Ο θαυμαστός κόσμος των παραμυθιών*, μετ. ΜΑΛΑΜΟΠΟΥΛΟΣ Θ., εκδόσεις Θυμάρι, Αθήνα 1988

ΚΟΥΤΣΟΥΒΑΝΟΥ ΕΥΓΕΝΕΙΑ & ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, *Μορφές και τρόποι εργασίας στο νηπιαγωγείο*, εκδόσεις Οδυσσέας, Αθήνα 1998, στ' έκδοση

ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΥ – ΒΑΛΗΝΑΚΗ Π., *Νηπιαγωγική*, (τόμος 3) , εκδόσεις Αδερφοί Βλάσση, Αθήνα 1977

ΜΑΓΟΥΛΙΩΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, *Κουκλοθέατρο I – Πως στήνεται ένα έργο (Τρόποι – είδη – πατρόν)*, εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1999

ΜΑΓΟΥΛΙΩΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, *Πανεπιστημιακές σημειώσεις*, Βόλος 1999

Ο.Ε.Δ.Β. ,*Βιβλίο δραστηριοτήτων για το νηπιαγωγείο* Αθήνα

ΠΑΤΔΟΥΣΗ ΕΙΡΗΝΗ, *Το κουκλοθέατρο και η ψυχαγωγία του παιδιού*, εκδόσεις Ατλαντίς, Αθήνα χ.χ.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΡΟΥΛΑ – ΤΣΙΛΙΜΕΝΗ ΤΑΣΟΥΛΑ, *Η παιδική λογοτεχνία στο νηπιαγωγείο*, εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1998

ΠΕΡΑΚΗ ΕΛ., *Κουκλοθέατρο, τέχνη και τεχνική*, εκδόσεις Εστία, Αθήνα 1988

ΠΡΑΚΤΙΚΑ από το 15^ο Διεθνές συνέδριο για τη Νεότητα (IBBY), *Τα παραμύθια σαν πρόσκληση (μέσο) στην απαραίτητη αποδέσμευση του παιδιού*

ΠΡΟΠΠΙ Β. Γ. , *Μορφολογία του παραμυθιού*, μετ. ΠΑΡΙΣΗ Α., εκδόσεις Καρδαμίτσα, Αθήνα 1991

ΤΖΩΡΤΖΗ Α., *Η αγωγή της φαντασίας στο νηπιαγωγείο*, εκδόσεις Σπουδή, Αθήνα 1996

ΤΣΙΛΙΜΕΝΗ ΤΑΣΟΥΛΑ, *Η αφήγηση στην προσχολική εκπαίδευση, πρόσθετος φάκελος σημειώσεων του παιδαγωγικού τμήματος προσχολικής εκπαίδευσης*, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος 2002

ΤΣΙΛΙΜΕΝΗ ΤΑΣΟΥΛΑ, *Μυθοπλασία Μικρών Ιστοριών Δημιουργική Γραφή*, πρόσθετος φάκελος σημειώσεων του παιδαγωγικού τμήματος προσχολικής εκπαίδευσης, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος 2001

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο

1. Ακούς παραμύθια; Ναι Όχι Και πως;

α. Σου τα διαβάζουν; Ναι Όχι

β. Ή σου τα αφηγούνται; Ναι Όχι

2. Πως σου αρέσει το να ακούσεις;

Να στο διαβάζουν; Ναι Όχι

Να στο αφηγούνται; Ναι Όχι

3. Μπορείς να μου πεις κάποιο παραμύθι;.....

.....

4. Τι σου αρέσει να έχουν μέσα τα παραμύθια;

.....

5. Ποιοι ήρωες σου αρέσουν πιο πολύ;

.....

6. Ποιο είναι το αγαπημένο σου παραμύθι;

.....

7. Εκτός από την αφήγηση ή τα βιβλία που αλλού έχεις
δει ή έχεις ακούσεις κάποια παραμύθια;

α. στην τηλεόραση;	Ναι	☐	Όχι	☐
β. στον κινηματογράφο;	Ναι	☐	Όχι	☐
γ. στο θέατρο;	Ναι	☐	Όχι	☐
δ. στο κουκλοθέατρο;	Ναι	☐	Όχι	☐
ε. αλλού;	Ναι	☐	Όχι	☐

8. Έχεις παρακολουθήσει παραστάσεις κουκλοθέατρου;

Ναι Όχι

9. Στο κουκλοθέατρο τι βλέπεις συνήθως;.....

.....

10. Έχεις δει κανένα παραμύθι στο κουκλοθέατρο;

Ναι Όχι

11. Θα σου άρεσε να δεις ένα παραμύθι στο
κουκλοθέατρο;

Ναι Όχι

12. Ποιο παραμύθι θα ήθελες να δεις;.....

.....

13. Εσύ έπαιξες κάποια φορά κουκλοθέατρο;

Ναι Όχι

Και τι παίζεις;

α. Δικές ιστορίες σου, Ναι Όχι
β. Κάτι από το μυαλό σου; Ναι Όχι
γ. Γνωστά παραμύθια; Ναι Όχι

14. Θα ήθελες να παίζεις εσύ ένα παραμύθι με
κούκλες; Ναι Όχι

Ποιο;.....

15. Για να παίζεις ένα παραμύθι με τις κούκλες θα
ήθελες:

α. Να ακούσεις πρώτα ένα παραμύθι; Ναι Όχι

- β. Να πάρεις τις κούκλες και να κάνεις ένα δικό σου παραμύθι; Ναι Όχι
- γ. Να σου παίξουν πρώτα ένα παραμύθι με τις κούκλες;
Ναι Όχι
16. Με τι κούκλες παίζεις στο κουκλοθέατρο;
α. του νηπιαγωγείου; Ναι Όχι
β. με αυτές του κατασκευάζεις εσύ; Ναι Όχι
17. Εσύ έχεις φτιάξει ποτέ καμία κούκλα;
Ναι Όχι
18. Θα ήθελες να φτιάξεις μία;
Ναι Όχι
19. Θα ήθελες να φτιάξεις εσύ κούκλες από ένα παραμύθι;
Ναι Όχι
20. Θα σου άρεσε να φτιάξουμε στην τάξη κούκλες από ένα παραμύθι;
Ναι Όχι

2^Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ - «ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΟΥΚΛΑΣ»

Τα νήπια επί τω έργω!

Κατασκευάζουν για πρώτη φορά κούκλες.

Και η κατασκευή κούκλας συνεχίζεται...

Και τα νήπια δείχνουν υπερήφανα τις κούκλες τους

Ιδού το αποτέλεσμα της δραστηριότητας συνολικά.

3^Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ – «ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ»

Σκηνές από τις παραστάσεις των παιδιών

**Τα νήπια παρακολουθούν με αμείωτο ενδιαφέρον
τους συμμαθητές τους**

Και φυσικά ενθουσιασμένα τους χειροκροτούν

